

המחנה

ערתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה

כאוסטריא אינגר:

לשנה 7. —
חצי שנה 3.50
רבע 1.75

כאוסטריא:

לשנה 8. —

ביתר הארצות:

לשנה 9 בתרים — 9.50 פראנק.

מחיר גליון בודד 14 הלר.

כרית סדום 60 הלר. הודעת אירוסין כתר.
זו או זו כראש הגליון שני בתרים
אין הנהגה מהמחיר.

מודעות

כפי גדל השטח ולפי מקומן.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא

רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם

מקום בית הדאר הקודם.

קאנטא יאל פאסטשעק נומר 76.918

האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה

„HAMICPE“ Kraków,

(בהון לארץ לחוסים: Oesterreich)

כע"פ: רחוב סטבאטיאנא 32

Kraków, 24 Listopada 1911.

גליון מז

קראקא, ג' כסלו פ' תולדות התרע"ב.

הראשון והאחרון של פעולותיהם, כמו שרגילים הנרגנים לרנן אחריהם. הועידה הראתה, כי לא רק אל שפת עבר שבו העברים הישנים והחדשים, אלא גם אל היהדות עצמה. צוואת הרצל התחילה להתקיים: הציונות היא שיבה אל היהדות לפני השיבה אל ארץ היהודים. כיום העברים ראינו עברים חדשים מקרוב באה, שזה לפני שנה או שנתים לא ידעו אף מלה עברית אחת ואף לא לקרוא עברית ועתה הריצו הרצאות עבריות משוכללות בצורתן וכתבן והם מתלהבים לעבוד עבודת היהדות לחזקה ולסעדה ולרוטמה. ואנחנו הלא כבר גואשנו מהאנשים האלה, עלים נושרים קראנו להם, שאינם משמשים עוד לכלום. ועתה: עוד הפעם אכן מאסו הבונים וכו'.

ראינו שם אקדמיים דורשים ברבים על האמונה ועל יראת שמים. ואנחנו אמרנו עליהם: תינוקות שנשבו לבין הנכרים, אין עוד כל תקוה מהם, נעקרו משרשם והם הם הדורשים להחזיר עטרה לישנה, לחנך את ילדי העברים לא רק בשפת עבר ובספרות העברית, אלא העיקר באמונה העברית ובחקי האומה העברית, במסור העברי ובמסורה העברית. תשובה שלמה דורשים האקדמיים הצעירים. תשובה במונח הישן. יהודים חרדים ורבנים כבר התרגלו לחדול מהגיד מוסר, כבר פסקו לאמר דבר שאינו נשמע, היראים יראים מפני — אונים אטומות ומפני לעג המלגלגים על כל דבר „שאבד עליו כדח“ ואת התפקיד הכפוי-טובה הזה לקחו אקדמיים בידם ואין מלגלג ואין משתיק, יש שומעים ומקשיבים ומחאכים בפים. ההושכלה העברית חדלה להיות סרסור לעבירה, מעבר לאפיקורסות, היא נעשתה בזמן התחיה העברית סרסור לתשובה ולמעשים טובים, מעבר ליהדות העתיקה. סטורנטים

צבאנו והראה לנו, כי גליציה העניה באמת עשירה היא לפי הערך, אלא שלמדוה הברותיה להקטין את עצמה ולהכניע ולהצטמצם. כיום העברים היה נחוץ פעם פה, למען ידעו את עצמם, למען יצאו ממחכואם וישמיעו גם הם קולם כתנועה הכבירה המתרגשת בעולם, תנועת התחיה העברית.

אבל יום העברים היה יותר מכנס הכחות המצויים ומפקידות חיל צבאנו. היא הכין את סדר העבודה להבא, ערך פרוגרמה קצרה מעטת הכמות, אבל רבת האיות וזאת תהלתה. בארצות אחרות רגילים להרבות בדרישות כעת עריכת תכנית העבודה, להכין רשימה ארוכה של פרטי מעשים, שאי אפשר להוציאם אל הפעל בזמן מן הזמנים ולפי שאין אפשרות לעשות הכל אין עושים מאומה. פה התכנית קצרה, מעט המחזיק את המרובה וזה סגולה טובה לקיום ולזרז המעשים.

היו לנו להבות בודדות מפוצצות, שאין אורם נכר ועתה התלכדו לשלכת גדולה מפוצצת אור ומחממה את הלכות. היו לנו אבני חן יחידות, שכל אחת נוצצה במקומה המצומצם ולא היו משוכצות בתכשיט אחר, להשלים זו את זו, לעורר ולחזק זו את זו ולשמש יחד בהרמוניה, להיות לנושאייהן לכבוד ולתפארת. יום העברים עשה את כל אלה לכלי חפץ אחד, לעד יקר ליהדות הגליצית, שתוכל להתפאר נגד כל ישראל לאמר: ראו גידולים שגדלת, אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

יום העברים נקראה הועידה הזאת מאת מכיניה ומסדריה ובאמת היתה יותר מזה; היא היתה גם יום היהודים והיהדות. הועידה הראתה, כי לא עשו העברים את הרפור העברי והחנך בשפת עבר לעיקר היחיד

מאת האדמיניסטרציה.

אלה מקוראינו שקבלו שטרי פקדון (ערלאגשיינע), לשלם דמי החתימה, יואילו להזדרז במשלוח הכסף. יזכרו נא מה קשה לעתון היוצא במועדו, שאינו יכול להשתמש מהוצאותיו הקבועות, אם הקוראים יעצרו את כסף החתימה בידם.

יום העברים בלוב.

הננו עומדים אחר יום העברים הראשון הנהדר שנתן בכור ועזו להעברים בכלל ולעברים הגליצים בפרט. מה שלא יכלו העברים בארץ אחרת להוציא אל הפעל הוציאו העברים הגליצים, אלה הנחשלים והנמוזות, שהיו למשל ולשניה כפי אחיהם מעבר לגבול. הראי הגליצים גלוי לעיני כל, שאינם רוצים עוד להכרך אחרי אחרים ולהיות „המאסף לכל המחנות“, דלגו העברים הגליצים על תקופה שלמה בסדר התפתחותם וחזרו ע"פ עתה, לימים אשר היו למאורות לכל בני הגולה והביעו כאלפי פיות של חברי הועידה הנהדרת, כי זה חפצם גם להבא. מעשים כחתימה, אבל לפי הערך רבים הם מאה, אין ארץ אחרת בכל העולם, (אם נחלק את רוסיה למדינות, שגדל כל אחת כגדל גליציה) שהרבתה לגדל חכמים וסופרים ואנשי מעשה בגליציה הדלה והדרויה והבויה. זאת חוביה יום העברים הראשון, שלא זכתה לו שום ארץ אחרת בעולם. אך הכחות היו מפוררים ומפורדים ולא נראה פעלם. יום העברים קבץ את כל אלה לאגודה שלמה, פקד את חיל

לא יאכלו פרי העץ ולא ישתו חלב עד אשר ירפאו וחולי הקבה לא יאכלו כל פרי עץ חי, כי אם מבושל. גם אין טוב לאדם לאכול ביצים לרוב (אף כי רוב הבח הזן אשר כהן), כי ברוב אכילת ביצים רוב חליים, כידוע ליודעי פרק בתורת המחיה. גם מאכלים ורובים המלוחים הרבה או המבושמים הרבה או החמים מאה, ובמו כן משקים הקרים מאה, כל שומר נפשו ימנע אותם מפיו. וממשקים משברים יזור האדם לפי יכולתו, כמעט כל בני האדם אשר האריכו ימים, היו ממעטים באכילת בשר ובשתית משקים חריפים. גם שתית קאווע וטהע לא טובה לבני האדם רפי העצבים, ולאשר שנתם לא תערב עליהם כלילה. ואף שתית קאקוי ושקאלאדע איננה מסוגלת לבני אדם כאלה, בפרט בערב, כי המשקים האלה מעוררים את הדם ואת העצבים, אף כי לא בקאווע וכמעה.

ד.

ולבית בגדים דקים וקלים בחר בוני פ"ץ לא דבר ריק הוא, כי בדבר הזה תלויה פעמים רבות בריאות האדם, כאשר יעיד המעשה אשר אספר כזה: בשנת 1900 העתיקו מכתבי עתים אישכנוים פולטים ומעדיצינים, את דברי אחד מכתבי העתים האמריקאנים משנת 1894, ששם כתוב לאמר: „הפקיד רם הקומה ששזפתה השמש, המטונה על התעלה „Oakland“ אשר באמריקא, הולך ערום זה

זהרי חמה אל בשרו ואל עצמו וינעל נעלי-בד מרחים (לא נעלי עור המחממים הרבה מאד כמין והעוצרים בעד נדיפת הרגלים) ויחבוש בובע קש קל ולכן לראשו, וחלונות חדריו פתוחים יהיו כמעט יומם ולילה ובלילה אל ישכב על מצע המטולא נוצות, המרבות חום. כי אם על מצע המטולא קש, או עשבות חם, או שערות פוסים או נעורת וכמוהם, ואל יתכסה במכסה נוצות, המחמם מאד את הגוף, כי אם בשמיכת צמר או צמר גפן, ותחת לראשו אל ישים יותר מכר אחד גדול או שני ברים סטנים. כי אין טוב לאדם לישון בהיות ראשו גבוה הרבה יותר משאר גופו, כי אם בהיותו מנוגע במחלת-לב כבדה או ברוח-נשימה (אסטמא). כי יהיה קור כלילה, ולקח מכסה-נוצות והתכס בו עד יעבור הקור.

ואל ירבה לאכל בשר, ובפרט בימי הקיץ ארוחת בשר אחת לשני ימים די גם בהרף, ואף בי בקיץ, כי אכול בשר הרבה לא טוב. תחת הכשר ישתה חלב טוב ויאכל לחם טוב, מאכלי חלב ומאכלי קמח, פול ועדשים (שני האחרונים רק אם קבתו ומעיו יכולים לעכלם היטב בלא קשוי), דוחן, אורז, גורש, חמאה, גבינה הדשה (לא ישנה וחריפה) תנובות שדה, פרי האדמה, ירקות ופרי העץ למינהו, דבש ועוד. בפרט יבחר האדם בפרי העץ לאכלה, כי הוא לכל בשרו מרפא, אף אם לא ישפוק לזון ולככל את הגוף ולתת ליעף בנה, רק המנוגעים בשלשול המעים

פיליטון

ארחות חיים.

היא תורת הכריזאות לארבע תקופות השנה. סאה ל. גראסבערגער, רופא הולים-ברלין. (המסד מגליון 43)

ג.

ובהגיע ימי האביב יחדל מעט מעט להסיק את התנור בחדר מושבו, ובהסיקו אותו אל יסיקו הרבה, כי-אם מעט, גם יסיר מעליו מעט מעט את בגדי החרף ולבש תחתיהם בגדים קלים מאלה. ואף אם יקרה, כי התקרר מעט בעשותו כן פעם ושתים, אין רע. כי ההתקררות הזאת כל עמית שבאה בן תחלוף אם ילך האדם בחקות החיים, ככתוב לסעלה. ויום יום יתהלך לפי יכולתו במרחב-יה או בחוץ באויר טהור, למען תתם חלאתו, אשר נעמה בדמו ובלשרו בסתו ובחרף בהרבותו לשנת כבית.

ובהגיע ימי הרבובי קיץ עוד יתרה יעשה. אז ילבש אך בגדים קלים מאד, לכנים או אמוצים (כמראה הרשן), וגם אותם ימעיט בפי אשר יוכל, למען אשר לא יעצרו בעד נדיפת עורו (כי דרך העור הריס ריק הגוף מטרבו סגים רבים), ולמען אשר יחדרו

את כל אלה מרהפת על שפתי הברכה הלאומית: ברוך שהחיינו וקיימנו לזמן הזה!

אנחנו המכנים לא פלגנו כי בהקדמנו את יום העברים אנו מכנים מפעל חרש ברוחב היהודים בנין נאה במחננו. כחות גדולים וחשובים לנו, שבעליהם אינם שמים אליהם לב, הכחות נדרמים בתוכנו ולא היה מי לעוררם. אך לבנו הרגיש עתה זרם חדש וראשנו הורם בגאון. נשמתנו הרגיש עתה זרם חדש, חשק רב לחיים יותר שלמים ויפים, מכעים ומלאים התלהבות ומסירת נפש לטובת לאומנו. עתה נעיר גם כל יתר הכחות הנדרמים ולתכלית זאת הקדלנו את יום העברים.

לשפתנו הלאומית ולרגשותינו העברים יש זכות החיים, זכות מיוחדת בעברנו המלא קדושים, שמסרו נפשם על קידוש השם, זכות מבוססת בהוה, המלא רעיש של מלחמת החיים והקיום, זכות נשענה ומארה בעתידנו, עתיד גדול ומטיל אורו לפנינו. הכה נלחמה אהינו בעד זכות לשוננו! כי באין לשון עברית אין תורה ובאין תורה אין עם יהודי! החיי את לשוננו כי בה סוד תחיתנו הלאומית. איך נשא את הרפתנו כאמר אלינו תמיד: איה שפתכם, הלא ישפת עבר כבר מתה. כמה טאות עברים, באי-כח רכבות אהיהם, עזבו את עסקיהם וחשו הלום להעיר, כי עוד לשוננו חיה ושומה היא כפיהם ובלבבם. כלם ידעו כי בכואם הנה יסתמו פיות רוכבי יסקר על חלשתנו הנפגית והרוחנית, יגינו על כבוד עמנו. וההנהגה הזאת על כבוד עמנו היא הנצחון הראשון, המפעל הראשון של הועידה העברית. אלו לא עשתה הועידה רק את זאת דינו, נמלא תפקיד החפנה, אבל באמת לא רק לעשות הפגנה נאספנו. על סדר היום ישנם ענינים גדולים רבי ערך. בראשונה תעסוק הועידה בהתכוננות הסתדרות עברית חזקה ואמיצה. עת לנו להבין, כי תנועה רצינה כזאת תרופה ותתפורר אם לא תהיה לה הסתדרות אמיצה ודרך סלולה. עלינו לקבץ סוף סוף את כחותינו הפזורים ולכנות מה שהרסה ההתבוללות.

הנה נועדו פה יוצאי החרד הישן ובהם החרש. תהי נא אספתנו הגשר בין החרד הישן והחרד החדש, להבר את כל חובבי שפתנו יחד. הלא רוח אחת תהיה, האהבה לעמנו והשיאפה לארצנו. עם ישראל, ארץ ישראל, תורת ישראל ושפת ישראל — הכל אחד!

נבחרו היושבים בראש: ד"ר יהושע תון הראש ואתו ד"ר קורנגרין, מר אדולף ישמנה, מר דוד שניפלד ומר רפאל סופרמן, למזכירים מר ישראל ראט וד"ר קלינגהופר. אח"כ נספחו להם מ. א. מנגלסט, מר נפתלי זיגל ומר זיגלבוס. לאסוף את כל ההרצאות ולרשום מהלך האספה ולהוציאם לאור בחוברת. ד"ר תון ברך את הנאספים והאורחים, שביניהם הרב ד"ר

האיים הזאת — מספר אייה ארבעים ואחד, בהם אחד עשר איים גדולים ושלושים איים קטנים — הנשענת לגבול נגב אמריקא. תקרא «ארץ-אש» לא מפני חום אוירה, כי נהפוך הוא, עליה יתעלם שלג ואוירה קר מראשית השנה עד אחרית חשנה, כי אם מפני אשר קראו בשמחה תרי ספרד בקרבם אליה ויראו את העשן העולה מתוך אהלי יושביה. «אש! אש!» זאת אומרת: ארץ נושבת! כי במקום אשר תמצא אש, ימצאו בני אדם המבעירים אותה. לכן יקרא שם הארץ הזאת עד היום הזה «ארץ-אש» שם ראיתי זקנים גבורי כח וגושים מיניקות פרי בטן, כלם ערום ילכו בלי לבוש, וכלם מהירים בתנועותיהם, ומבנה גוף איתן. בראותי זאת אמרתי אל לבי: עתה מצאתי את סוד הבריאות! למן היום ההוא אני הולך ערום ויחה כיושבי ארץ-השלג ההיא, כאשר ענין ראות היום הזה. ויוסף רב החובל שמירט לספר, כי הוא בעל אשה, ולו ארבעה בנים, ויאמר: «את אשתי לקחתי במעלברון (באוסטרליה הדרומית) וגם היא מסכמת לדעתי בדבר פעולת לבישת בגדים. אמנם מפני הנמוס לא תלך היא ערום כמוני, אך בכל זאת שוקרת גם היא כהמעט את מספר בגדיה ככל אשר תוכל וגם את בנינו נחנך על פי דרכי זאת, ומימי לא הוצאתי עוד אף פרוטה אחת לתשלומי רופא או מחיר סמי דפאה, עד הנה דברי רב החובל שמירט.

(מוף-בוא).

קימת בארץ הזאת מפלגה גדולה של עברים, הרוצה בתחית היהדות ובהרכת קרנה בכבוד בארץ עברית, יש תקוה, כי ימי העברים" הבאים יתפתחו וישוכללו. להיות כנסת גדולה לכל עניני הרוח היהודיים, אקדמיה לחכמת ישראל, מועצה עליונה לכל עניני החנוך היהודי ומקור ראשי לכל פעולה טובה בעמנו. יום העברים כזה שכווננו העברים בגליציה ובמקובינה יהיה בלי ספק למופת לארצות אחרות. כאשר תתרכה התנועה העברית באשכנז — וראשית כבר יש — כאשר ישתנו התנאים הפוליטיים ברוסיה וכאשר יגע היום העברי גם בצבור היהודי באונגריה, יכווננו גם שם כנסיות עבריות כזאת, ומרכז כל הרשת והנימים האלה עתיד להיות בכנסיה ראשית בארץ העברים. וגליציה תוכל להתפאר, כי היא היתה למורה דרך, היא נתנה את האיניציאטיבה לתנועה הזאת רבת הערך בדברי ימינו.

אולי צידקים היו המתרעמים על הנואמים ביום הראשון, שכלם (מלבד ד"ר מרסקוב) בהרצאתו החשובה מאד, מר ירפשמייין, עורך «הצפירה» מר פונק ועורך «המצפה» מר לזר) התאמצו והתקשו לדבר כמבטא הספרדי, שאינו מוכן פה היטב. אבל גם דבר טוב היה בזה, המבטא הספרדי, שכבר הונהג בא"י והוא קרוב יותר למבטא הקדמון מן המבטא האשכנזי ועתיד הוא להיות לאופן דבור כללי ישל כל העברים. המבטא הזה הועיל להרכות את החרד הועידה ואת החרד וגם — זאת היא דעתנו הפרטית — סוף סוף מונח בטבע היהודי מעולם, לרום ולהעריץ דבר שאינו מכינו היטב, שהוא צריך להתקשית בו, אבל לנהוג קלות ראש בדבר מוכן היטב, הנראה כפשוט ביותר. מעולם דבקו ישראל למשל במצות, שאין מעמיהן מוכנים ונחנו את המצות המובנות מאליהן, ובכל זאת לטובת הענין היה לדבר אל העם בלשון ישנם שומעים ולא בלשון, שהם צריכים לצמצם כחות נפשם להבנת המלים באין עוד ממוס להתבונן בתוכן הדברים.

*

הפתיחה היתה בשעה 12 בצהריים. הדיד קורנגרין — איש צעיר רב חן, נחמד למראה ומושך מיד לב כל רואיו לאהבה אותו, איש בעל מרץ ושקנן גדול — פתח את הועידה בדברים של טעם ובלשון עברית צחה ונעימה כמבטא הספרדי וזאת תמצית דבריו:

בפעם הראשונה זכינו בגליציה לאספה כזאת, שלא היתה דוגמתה בחיינו הלאומיים והתרבותיים. ובחיינו אל החיכל המלא אנשים, שנקבצו מכל אפסי הארץ הזאת, להשתתף בעבודתנו המדושה, בהירי בני עמנו בגליציה, אנשי המדע והפיוט, חולמים ואנשי מעשה, שכלם נאספו למקום אחד, ככונה אחת, בחפץ אריר אחד, להקדיש לבם ונפשם לתחיתנו; בראותי

רק בארצות החמות ויכל אדם ללכת ערום, וכאמת לא כן הוא. הסופר Hittel מעיר בספרו, אשר כתב על קאליפורניה על אדות הפעולה אשר פעלה התרבות (ציביליזאציה) על הכושים אשר ישבו שם לפנינו, והולך ומספר שם, כי כאשר החלו הספרדים, אשר הביאו שם את הכושים בכרית הדת הנוצרית, להלבישם בגדים, היתה בהם יר יחפת הריאה וימותו. משפטי על דבר ערך הגדים בדעת ובתבונה יסודות. כי נקבי העור הרבים (Poren) עשויים לא רק לנשום ולשאוף את האויר המקיף אותם, כי אם גם לקלוט אל תוכם את אור השמש. עתה החלו רופאים אשכנזים ליעץ את חולי השחפת להתהלך בקיץ עת קבועה ערום באור השמש, (בזמן שאין חומה גדול מאד. המעתיק). הורי מתו בשחפת הריאה, ובהיותי עוד נער קטן היתה ריאתי רפה מאד, וכל יודעי חזו לי, כי גם אנכי אספה בשחפת. עת קצרה למדתי חכמת הרפואה. בימים ההם הייתי למלה לכל חברי על אדות ריאתי הרפה, וכאשר נמך עלי לבי לעבור ארצות ימים אמרו כל יודעי, כי אורח לא אשוב אהלך. ויהי כנסעי דרך הארצות החמות (Tropen) ואחל ללבוש בגדים סלים ומעטים, וארא כי הוטבה כזאת בריאותי, וכשוכי אחרי כן ללבוש בגדים כאחד האדם חשתי כי הורע כחי. ויהי לתקופת השנה ואולך ספינה בים דרך הנתבי Magelhaen וארא כי יושבי ארץ-האש (Feuerland) הולכים ערומים בשלל. (הערת המעתיק יאניב: ארץ

תלמידי הנמנויות מקבלים עליהם בשמחה עם עול השפה העברית גם עול היהדות, זהו שנוי משמח נראה לעינים. ואת השנוי הזה הראה לנו יום העברים גם בצורתו החיצונית. «באין שפה עברית אין תורה, באין תורה אין עם ישראל» כן היה כתוב באותיות מזהירות על מצח היכל הועידה והרב ד"ר יחזקאל קארה שאולי בפעם הראשונה כבר אספה עברית, שמח על השנוי הזה כעל כל חן, ליום העברים נקלחו העברים מכל המפלגות ומכל הנמיות. חסידים עם סוציאליים, ציונים עם מתבוללים ישבו יחד ושלוו אמת ביניהם. התחיה העברית, התשובה אל היהדות מבצוס יחד. הרב המתבולל ד"ר קארה רדש רדשה עברית ביום העברים ודקטור צעיר מסופרי «השלח» רדש רדשה ליראת שמים ולאמונה — מי פלל כזאת, מי העזי לטוות למחפכה כוזב וכיום העברים נעשו כאלה לעובדות חיות לעיני אלפי ישראל!

זה היה יום העברים הראשון בלבוב. יום העברים הביא גם דיכיה חדשה: לכו כבשו את החרדים ובתי תלמוד תורה. עד כה שמענו רק: לכו כבשו את הקהלות. אבל הקהלות לא נכבשו כי האקדמיים מבית דספר הישן, אף הציונים שבהם, לא ראו כמעשיהם, כי ראויים הם יותר לעמוד בראש הקהלות מן הפרנסים הנוכחים, רק פרוגרמה טובה על הנר הראה קול דברים שמענו ותמונה לא ראינו. אך כמדומים אנו כי האקדמיים הצעירים של עכשו, שנתחנכו על ברכי התחיה העברית, יהיו יותר מוכשרים ויותר חנונים בעיני העם לכבוש את הקהלות ואת מוסדיהן ואת בתי החנוך הישנים, כי הם לא רק נאה דורשים, אלא גם נאה מהיימים.

מיום העברים הראשון תחל תקופה חדשה בחיי היהדות הגליצית.

הועידה בתור הפגנה לשפת לאומנו עשתה ככלל רושם טוב מאד וזכרה לא ימחה מנפשות כל אלפי העברים, שהשתתפו בה. והמשתתפים הם כמעט כל יהודי, ישיש לו איזו ישיבות קרובה לשפה עברית. כמעט את כל הספרים העברים בגליציה יבוסוכינה ראינו שם. כל מנהלי בים עברים באי ואלה המעטים שלא באו בודאי נתעכבו מבו באונס ולבם היה עמנו בועדת אהיהם, ומה רחב לבב כל אחד בהתורעו אל אחיו ברעה ובעבודה ובשיאפה ובהשקפתו על החיים. ובראותו כי אין המטפלים בטפוח דור עברי מעטים כל כך כמו שנראה ע"י הפזור הגדול. והחרדה גדלה והיתה למשען עז לכל העברים כאשר קבעה הועידה את יום העברים למוסד עברי קבוע לכל שנה ושנה. זה היה דבר, שהגה לב כל עברי ועברי ימים רבים ולא החין לטוות לו והועידה נתנה לו כמור שפתים והחליטה לגשמו בחיים ולעשותו לדבר קים ועומד. אם היתה הועידה הראשונה רק הפגנה לשפת עבר, להראות, כי

עשרים שנה. אך חגורה יחגור האיש, ומכני צמר ילבש לכסות בשר ערוה. בהגורתו מעוכה חניתו וקנה-רובים בין כתפיו שכן, על פיו תחנינה ועל פיו תסענה האניות העוברות רפניו, כי יתוה להן דרבן, אשר תלכנה במי התעלה הגדולה הזאת. זה עשרים שנה עוכר הוא ללשכת המלחמה אשר לממשלת ארצות הברית של אמריקה הצפונית, איש הפקידה אותו על התעלה ההיא, ששם אניות סוהרים יחכו. ביריו עשה לו אני-שימ, ובאחורי האניה עומד הוא קוממיות כנבור ערוך מלחמה, והוא נערץ וגורא על כל סביבו עד הים הדרומי. קומתו גבוהה למעלה משש רגל (אנגלית), ומשקלו שתי מאות פונד אנגלים. שם רב החובל הוא עדוארד פאן שמירט. זה עשרים שנה מתקום הוא לכל האקלמים וכלל הסערות והסופות בלא כתנת על כשרו וכלא מעיל. רק כבואו אל אחת הערים והתהלך ברחובותיה ילביש בגדים כאחד האדם. סופר מכתב העתי האמרי-קאני "San Francisco Examiner" שאל אותו מדוע לא ילבש בגדים כאחד האדם אשר באקלים ההוא? וישיבוהו דבר לאמר, בגלל בריאותי. וכאשר הוסיף הסופר הזה לחקומו כשאולות, אמר לו רב החובל פ. שמירט כדברים האלה, «אתה שואל אותי, הכי לא אחוש קור? אמנם יש אשר אחוש אותי, כי כאשר דאיתני היום ערום ויחה, כן אשומט זה עשרים שנה בארצות שונות ובאקלמים שונים. יש חושבים, כי

יחזקאל סארי דיר שמריהו לעווין, מר. ע. נ. פרנק
עורך "הצפירה" ועוד.

הבר העה"פ הציוני דיר לעווין עולה על
הבימה ותרועת מחיאת כפים ארוכה מאד הביעה שמחת
העם לשמוע את החכם והדברן המצוין (הוא דבר
כשבעי הנה באספות עם גדולות בקראקא, ברישא, בלוב, בפרמישלא ועוד). דבריו בשפת עבר ובקול אדיד
וברור עשו רושם גדול וקים. אחריו דברו הרבנים דיר
גוטמאן ודיר קארו וברכו את הועידה בשם ח'
בני ברית. דיר גוטמאן דרש דרשה ארוכה וברה, בי
יום העברים הוא ראשית תקופה חדשה, שתביא אחדות
ותחיה. דיר קארו שמח מאד בראותו, שהתחילו העברים
להבין, כי שפיע אינה התכלית לעצמה, אלא אמצעי
לקיום התורה והיהדות. בשם הועד המרכזי לציונים
דרש הדיר שפינדל דרשה ארוכה בשפה יפה ובקול
נעים. מר. פרנק אחד מעורכי "הצפירה" ברך את
הועידה בשם העברים ברוסיה ובשם מערכת "הצפירה".
אח"כ הרציא הדיר יחוש עתון עיד היום
הרוחני והתנועה העברית בגליציה. הזכיר את סדר
ההתפתחות מן המשכילים הראשונים, שערשם עמדה
בגליציה ומפה יצאה ההשכלה העברית והתפשטה
לארצות אחרות ואח"כ עמדה גליציה מלדת וחדלה
מהיות משפיעה והיתה למקבלה. אבל בטוח הוא
הדובר, כי עוד יבא האיש הגדול פה בהיסח הדעת
ולזה תעזור ההסתדרות. דבריו הדיר תון היו מובנים
לכל הנאספים, אף שגם הוא דבר במבטא הספרדי, כי
לשוננו ברורה וקולו בהיר מאד ודבר בנחת, במלים
בזרות ונפרדות. גורת רוח הנאספים בדבריו התבטאה
ברעש ההסכמה, שנשמע בכל פעם ובתרועת מחיאת
כפים בלי סוף בסיימו.

המזכיר מר ישראל ראט קרא את הטלגרמות
של ברכה, שבאו מכל מוסד עברי ומכל סופר עברי
חשוב ומכל גדול בישראל. בתוכן ברכות מביאליק,
אוישיסקין, הגאון שמעלקיש, שלמה שילר מירושלם,
הועה"פ הציוני הראשי, ההסתדרות לשפה, מכל בה"ס
ומכל החברות הציוניות והעבריות.

אח"כ פתח היוכ"ר ד"ר תון את האספה בתנו
רשות הדבור למר מיהלבור, שברך את הועידה
בשם אגודת האקדמים העברים "העתיד" בלוב, אחריו
הביע ברכה מרבי"ל בשם ועד הציונים לבוקובינה.
אח"כ הרציא מר ישראל ראט על-אדות
הסתדרות העברים. אנו חיים — אמר הדובר
— בתקופה של רעלמה, של הפגנות, כל עם החפץ
בקיומו וקיום קניינו הלאומיים עושה רקלמה בעד שפתו
ועושה כל מה שביכולתו, לפרסם ולהודיע, כי שפתו
קימת ובוה הוא מראה לבל באי עולם, כי גם הוא
קים ורוצה להיות וכח כו להיות עיקר נפרד לעצמו
ולא טפל לאחרים. ומדוע לא נעשה גם אנחנו כזאת?
מדוע לא נעשה גם אנו רקלמה לשפתנו ולהתודע
ולהגלות בכל העולם, כי עוד ישראל הזקן חי ועוד
יחיה לעולם? אולם רקלמה כזאת ולמען לא תשאר
על הניר לבד עלינו להסתדר, עלינו ליצור הסתדרות
הזקה מכל העברים בגליציה ובבוקובינה, אין לפי דעתי
הסתדרות בה"ס, הסתדרות המורים ועוד, אלא הסתדרות
אחת: הסתדרות העברים, עלינו לחבר את
כל כחותינו, לעשות את לשוננו לקנין כל בני נעורינו,
להזק את קיום כל בתי הספר ולכונן חדשים במקומות
שאין. עקרי ההסתדרות הם: כל יהודי המודה בלשוננו
העברים, כי היא לשוננו הלאומית יכול להיות חבר
להסתדרותנו. החברים יתחברו לאגודות ככל עיר, יקמו
להם ועדים ומרכז בלם בלוב, כל חבר ישלם תרומה
שנתית קטנה לצורך העבודה העברית. גם יש ליסד
מוסד להוצאות ספרים עברים והועד יארגן את אפן
הפצת הספרים בין העברים.

מר זיגל מציע לכונן ועדים להפיץ את
הספרות העברית והעיונית העברים; ליסד ביבליאטקות,
כדי שיוכלו המורים וחכמי כל עיר, הרוצים להרציא
על ענין מדעי, למצוא את המקורות; ליסד כימות
נודדות עבריות, למען יהיה אפשר לערוך בכל עיר
מחזות עבריים, זוהי אנימציה טובה מאד; לשלוח
מציאים נודדים בערים, להרביץ ידיעות היהדות ולעשות
נפשות ותומכים לעבודתנו; גם נחוצ לכונן קורסים;
ללמד כגדולים בערב בכל עיר את שפיע וספרותה
ההסתדרות צריכה לארגן עברי, שבועון חגון.

ד"ר חיים טרסקובר הרציא הרצאה חשובה
מאד על אדות ההנך העברי, שיהיה ברוח האמונה
והדת, כי בלי אמונה באלקים וקיום התורה אין יהדות
ואין עם ישראל (תכן דרשתו נפרסם).

מר שמחה גילב מציע, שכל הנאספים
יסתפרו אל הסתדרות כהים. מר טננבוים דורש
מטפל יותר בהסתדרות העברית, כי משלש ההסתדרות,
שהיו עד כה לא ראינו כל פעולה, לכן יש לחברן
לאחת, שתעבוד כל העבודה העברית בלי פזור הבחות.

מר צבי שרפשטיין (מדבר עברית יפה
מאד בקול ערב ונוח ודוקא במבטא האשכנזי והטעמה
יפה) מבקר את דברי טרסקובר ואומר, כי רוח האמונה
שלו נאה מאד, אבל עלינו לחשוב עם המציאות, אלו
באו אלינו מורים טובים בעלי פאות זקן ושטריימל
ובגדי משי והיו באמת מומחים להוראה עברית ודתית
היינו מקבלים אותם בזרועות פתוחות. אבל המורים
הרוכשים להם ידיעות כלליות ונעשים אנשים מודרניים
אינם עוד מה שהיו. אך אין להשוש לחלול הדת
בכה"ס. שם אין שום אפיקורסות, מלמדים בהם כל
הלמודים העברים והדתיים כמו בחדרים, אלא בסדר
נכון ובהדרגה ובשיטה טובה.

מר שמעון מנחם לזר עורך "המצפה" דורש
חבור הקדש עם החול בכל עבודה לאומית, בין בב"ס,
בין בחברות ובין בעתונות, כי רק באפן הזה תצליח
עבודתנו. היהדות הברירה מביכה יהדות ואנושות
מעורבות יחד, הגלות הפרידה ביניהם, ע"כ לא נצליח
והכל בטל אצלנו. (תכן הדרשה אנו מפריסמים במקום
אחר).

בסוף נתקבלה הפרוגרמה של ההסתדרות העברית.
(א) הבנסייה הראשונה של העברים בגליציה
ובבוקובינה רואה את תחית הלאום העברי רק בתחיתן
של ארץ העברים ושפת העברים;

(ב) הכנסיה מכירה את השפה העברית לישפה
הלאומית היחידה של עם ישראל;

(ג) הכנסיה בוראה הסתדרות, שעבודתה היא
תחית שפת עבר והתרבות העברית;

(ד) הסתדרותנו תכנס אל ההסתדרות הכללית
לישפה ולתרבות העברית, שמרכזו בבבלין.

(ה) הכנסיה הראשנה של העברים בגליציה
ובוקובינה עושה את יום העברים ליום של פומבי
קבוע, שבו יתאספו העברים משתי המדינות האלו מדי
שנה בשנה, את קביעות היום והמקום מניחים לוועד
העומד בכל פעם בראש הסתדרות העברים בארצות
האלו.

נבחר הועד, בראש יעמוד הדיר יחוש עתון.

ד"ר פ. קורנגרין משנהו ואתם דיר משה פייער-
מאן — לבוב, דיר שפינדל — לבוב, ישראל ראט —
לבוב, מר סופרמן — ברודי, שמעון מנחם לזר — קראקא,
צבי שרפשטיין — טרנוב, שמחה גילב — בוריסלב,
אבא אפלבוים — רישא, א. י. קבינער — סטריסלב,
דיר טרסקובר — דרוהביטש, מאיר חרטינר — טרנופול,
כאשר יצאו הנאספים נפתחו נמראה נהדר. כל
הלונות בתי רחוב ברנשטיין, ששם היתה האספה, היו
מוארים לכבוד החג העברי. אז נודע, כי באמת עלתה
הדמונסטריציה יפה.

בשעה 8 היתה בהיכל ההוא אספת עם גדולה
מאד. אלפי איש נתקבצו ועמדו צפופים מבית ומחוץ,
מר שטנד פתח את האספה והציג לפניו את
האורחים. דבר מר קורט בלומנפלד, מזכיר הועה"פ הציוני
בברלין ותאר את מצב יהודי המערב, איך הם שבים
ליהדות ע"י הציונות, המבחינה את ההתבוללות ומצילה
את היהדות מכליון. אחריו דבר דיר יחזקאל עזריה
חבר הועה"פ הציוני, בדרשה יפה בחצונותה ועשירה
בתכנה הלהיב את כל השומעים וכלם נוכחו מיסר
ערך הציונות והתנועה העברית להצלת היהדות ותחיתה.
כמהו דבר גם הדיר יהושע תון והתלהבות השומעים
הלכה וגדלה ורואה כי אמנם התנועה הלאומית ביראה
לנו אנשים גדולים ומחרישה בנו רוח חדשה באפן
שלא פלחנו.

ביום השני נפתחה האספה כפרויאות יעוד ברכות
מכמה ערים. דיר קלינגהוף הרציא עיד מצב בה"ס
העברים והתפתחותם בשבע השנים האחרונות. בעת
הזאת נוסדו כששים ב"ס ומחם נשארו רק חמשים
ובהם כשבעים מורים ומורות וכארכעת אלפי תלמיד.

אין עצה להרבות את התלמידים, כי אין לנו חובת
הלמוד העברי, עלינו להוציא את בה"ס — מרשות
היחיד ולהכניסם לרשות הרבים. גם עלינו להכניס
ברשותנו את בתי התלמוד-תורה, להשאיר להם גם
שמש הישן, אבל נכניס בהם סדר חדש בלמוד. הרצל
צעה לכבוש את המהלות ואנחנו נכבוש גם את בתי
הת"ת. לבה"ס עלינו לכנות בתים, שלא ימצאו מכשול
בחסר בית, יש לאסוף כסף בכל עיר לתכלית זאת.
כמו שעשו בבוקרסלב (ובקראקא). גם הנהגת הקהלות
ישתפרו. צריך גם לדאוג לעתידות המורים ולהבטיח
מעמדם.

דיר משה פייערמאן הרציא עיד חזק
מעמד בה"ס והמורים ובקר בחרת קשה את ראשי
הקהלות ואת הנהגת הציונים והגיד להם כמה דברי
אמת (את תכן דרשתו הנמרצה נפרסם). מר סופרמן
הרציא על גני יתדים והציע כמה הצעות טובות (גם
את תמצית דבריו נפרסם). השתרכב ובוז על הענין,
שהשתתפו בו מר ישראל ראט, מר ברוקוביטש,
מר סופרמאן, מר ישראל פרינהוף, מר בראמבוס
ומר גילב.

אח"כ הרציא מר דיר קורנגרין עיד הסתדרות
בה"ס ונתן דוח. מהם יוצא, כי היו בה שש מאות
חברים. ההנהגה הקהילה שלשים אספות בערים שונות.
נכתבו 2200 מכתבים לבל הערים, אבל החברים לא
הראו התענינות מרובה ורובם לא ענו. האספה אשרה
את מעשי ההנהגה ונבחרו לוועד החדש דיר קורנגרין,
דיר וורפל, ישראל ראט, צבי גלברג, דיר פייערמאן,
דיר קלינגהוף, דיר טרסקובר (כלם בלוב), אברהם
זאנע — פרמיסלא, רפאל סופרמאן, דוד שנפלד, ל.
קופמן, חיים נייגר, דיר תון, משה הוכמן, מאיר העניש,
אבנר כ"ץ, פריץ בהרב, רוזנבוים, דיר שפינדל, הורוויץ,
קורמאן, ישראל בוכר.

בישיבת הועד של הסתדרות העברים החלט,
לעשות את "המצפה" לארגן של ההסתדרות ולעזור
לו להטיב צורתו ותכנו, למען יהיה עתון חגון, ע"פ
תנאים שיותנו בין הועד ובין המו"ל, אם יתקיימו
התנאים נעשה שניים גדולים ב"המצפה", אשר נודיעם
בקרוב.

על המצפה.

להקנת הפסדה בגליציה.

הסתדרותנו, שמונים אחוזים מיהודי גליציה
מחזיקים בענף פרנסה אחד: המסחר. כל מי שיש
לו ידים וגללים ואינו בעל מלאכה הוא סוחר, סוחר
תמיד, היינו שיש לו חנות פתוחה או מחסן או משרד,
סרסות סבועה או סתם עסק, או סוחר ארעי, היינו
שיש לו עסקי אור ומקלו יגיד לו בכל יום מאיזה
עסק יביא לחמו וזרח השמש ובא השמש וחוזר חלילה
אין כל ספק, כי המסחר בגליציה עומד בדיוטה
התחתונה ואין להשוותו להמסחר בארצות אחרות. שם
המסחר הולך ומתפתח ומשתכלל, בעליו שבעי רצון
ובחפץ לבב הם עובדים, יען יודעים הם, שעבודתם
תביא להם פרי ישובה לה ולעת זמנתם הנם בטוחים,
שלא יהיו זקוקים להסד בניהם או לבטוח בנדיבים, מה
שאין בן בגליציה. פה רוב הסוחרים קשי-יום ומדי
נפש, המסחר לא רק שאינו מתפתח, אלא הולך
ורע, דור הולך ודור בא והדלות לעולם עומדת. כמעט
כל הסוחרים מחכים ליום הגדול, שיזכו לעזוב
הגיותיהם ולעת זקנתם הם מצפים לשלחן בניהם, אם
התפללו בכונה "אל תשליכנו לעת זקנה" ותפלתם
נתמלאה. האנקטה בלוב הראתה את העניות הגדולה
והנוראה בגליציה, החבר, שאנחנו ידענו מבער, נתברר
היטב, כי אמנם יהודי גליציה אובדים ונדחים ותלויים
על בלימה והשוועה נחוצה במקדם האפשרי, כידוע
לא הועילה האנקטה מאומה ואם ימתינו סוחרינו עד
שהגדולים מהחכונות הגבוהים יעשו איזה דבר ממשי
בשבילם, אז יוכלו להמתין עד ביאת המשיח. עוד
מים רבים ילכו אל הים עד שידעו אחר כך, כי אין
להם על מי להשען רק על כחם בעצמם. אין דומה
אדם העושה בתוך שלו לעצמו, להנאתו ולטובתו
לאדם העושה בשביל המנדט שלו, הסוחרים בארצות
אחרות יודעים זאת וכוחרים באי-כחם לבל המועצות

יתרגלו העברים לבקש כל ידיעותם בעתון העברי ולא יהיו זקוקים לעתונים לועזים ורגומים. כזה יתחזק הרעיון הלאומי וחבריו ישארו תמיד במחנה. עלינו להרוס את החומה ההינאית הגלותית, המבדילה בין קדש לחול, כי רק אז יתקם הקדש בידנו. היהודי מברך ברכת המכריל בין קדש לחול רק במוצאי שבת ואז קץ בא לקדושת שבת. הכלל הישן היה יהודי באהדך ואדם בצאתך הוא כלל. שהמציאו המתבוללים, להצניע את יהדותם ולהפרידה מן החיים. עלינו להחזיק בכלל: היה אדם ויהודי גם באהדך וגם בצאתך.

פירטון קמז.

עברית.

מפה של מרה נזרקה לי ביום העדים, שנמנהג לנו ביום העברים ולולא יראתי פן אחיה אכל בין החתנים הייתי מודה לפניכם, כי נעצב אני על מכתב יסקבלתי מאת אחד מידירי, שהשתתפו ביום העברים. מתאיין הוא הכותב על רוע מזלו שמעורר לא נהנה מן הדברים הטובים, שמצוה לשמוח עליהם. בקש ידירי זה לשמוח ולא יכול, בקש לחנות ולהנאה רחקה מפניו. הוא חושב עצמו לחוטא, לנרגן, לבועט במזבח שנותנים לו והוא שואלני, אם גם אני מרגיש בצער המשונה הזה, כצרות שכתענוג.

בעורני נער קמז — כן מספר ידירי — בשרתני אמי, כי תביניני לחדר גבוה, ללמוד תורה, המובה מכל סחורה ובצבעים מרהיבים תארה לפני את האשר הרב את התענוג שבלמוד התורה. תורת ה' תמימה משיבת נפש, פקודי ה' ישרים משמחי לב, הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מרכש ונפת צופים. ואני הקטן מניתי את הימים עד שזכיתי להכנס להיכר התורה, שצירתי לי בדמויני בעין גן עדן, יום לשנה נחשב לי עד שהגיע היום המאושר. ונעצבתי מאד בהגיעי עד שער הכית, אשר בו דר הרבה כאשר לא ראיתי על פניו מלמעלה את הפסוק: זה השער לה', צדיקים יבאו בו, באותיות של זהב, כמו על מצח שער בית הכנסת הישן. התחלתי ללמוד ותקותי נשארה מעל. הרבי למדני לא את פקודי ה' ולא את משפטי התורה, כי אם איזה דבר שלא הבינותי, הוא קראוהו גמרא ותוספות ואמר עליהן שהן הן תורת ה' ואני לא הבינותי אף הצי דבר, לא הייתי מסוגל להבין, בודאי איני כדאי, אמרתי בלבי, לי מה מטומטם, אבל חברי בוראי מכינים היטב, אז התרעמתי על סוגי, שעשני גוי, קנאתי בהכרי, הזוכים למעמי תורה ותענוגיה. אולם פעם שפכתי שיחי באוזני חברי ורובם הודו לי, כי גם הם אינם מכינים ותמיה מאד בעיניהם למה קוראים לדברים כאלה תורה ואומרים עליהם, כי הם משמחים לב והם אינם מרגישים שום שמחה וענג. אולי הגדולים נהנים מתורה כזו אבל לדאבונו קטנים היינו ולא יכולנו לתקן את המעות. כי גם כאשר התיצבנו על הספסל ויכולנו לנגוע בראשי אצבעותינו בקני המורה התלויה, כגדולים ממש, לא יכולנו להבין את נטווי התוספות ולהרגיש הנאה.

גדלתי והייתי לבחור גדול, הצי משכיל והצי ציוני והסיתוני ללכת לחברת ציון ולאספות ציוניות, שם מרציאים דברים יפים על קדמוניותנו ומדברים רסות ונשנכות על עתידנו. הלכתי בגיל ותוהלת נבזה, המרציאים כלם הרציאו בשפה הפולנית, שלא למדתיה ולא הבינותיה. גם עתה קנאתי כחברי היהודים להנות ולשמוח על הדברים היקרים, כי הלא הם מוחאים כף ובוראי לא לריק ולי הסרה החמדה הזאת. אך בסוף הודו לי חברי בלבם, שגם הם לא הבינו ומהאו כף רק מפני הבושה, שלא יעמדו בגלמים.

גדלתי עוד יותר והייתי לאיש והתנועה העברית גברה בארץ ולשמחתי אין קץ. והעתונים בשרו ימים רבים, שבקרוב יהיה יום העברים. שמהתי היתה בלי גבול, עתה, אמרתי, בא היום שקויתי, שאהנה מאספה ומדרשה. ביום העברים לא יהיו הדושים לדרוש דרשות פולניות, ועברית אני מכין היטב. שישו ושמהו בני עוני, קראתי לחברי, עתה תמחאו כף בלב שלם כי תדעו גם אתם על מה מוחאים והמסורגנים יבושו בפנינו וימחאו גם הם למראית עין מפני הכושה, כפי

לסדר סדר החגיות ומשטרן ועוד כאלה. חברי ההסתדרות צריכים להיות אחוים ודבוקים יחד, להתנהג רק לפי רוח הפרוגרמה של הועד בשכיל אינטרס. כל הסוחרים. באומות העולם אפילו בגליציה אנו רואים הסתדרות כזאת, עיב המסחר יעשה פרי ויפרח ואצלנו זה מושך לכאן וזה לכאן ובינתיים יתקן ההכל. כלם נוטים לפרוד ולא לחבור, לשנאה ולא לאהבה ואת הישרש הרע הזה עלינו לעקור. להרגיל את הסוחרים לאהבה, אהבה ורעות. אחד לא ימכור במחיר נמוך ממחיר חברו. כדי לגרום רעה לרעה, לא ישכור חנותו ומשרתיו של חברו בהוספה על השכר, לא יוציא דבר ולעו על חברו ועל סחורתו וישים נגד עיניו את הכלל מאי דעלך שנאי לחברך לא תעביר. בזאת תחל תקופה חדשה במסחר היהודי. הפועלים כבר עמדו על הסוד הזה והם מסודרים היטב וכלם יודעים היטב, שאם יומכ לאחד יומכ גם לחבריו ומה שרע להם רע גם לו. והסוחרים יורדים איש לחי רעו, מסינים גבול רעיהם, זה לא נהנה וזה חסר. ההסתדרות תשנה את הכל בכחה ההפנוטי. ואחר ישאין כאן ענין הנוגע לדת יוכל כל יהודי להיות חבר לה אם רק חבר הוא לרעה בענין המסחר.

שמואל שפירא.

ההבדלה בין קדש לחול.

(תמצית נאומו של עורך "המצפה" ביום העברים) עלינו לחקור פעם יל סבת כשלוננו בכל מעשינו בעניני הכלל. חברות נוסדות ובטלות, בתי-ספר מתכוננים ונסגרים, עתונים נוצצים ויהיו בקיזיון של יונה. הסבה היא ההבדל, ישאנו עושים בין קדש לחול. היהדות הישנה לא ידעה כל הבדל בין קדש לחול, התורה ערכה עניני יהדות ועניני אנושיות יחד, כי הלא גם היהודי אדם הוא קודם כל ואם יבקש לו את צרכיו בתור אדם במקום אחר בעל כרחו תהיה לו היהדות מפלה וכשיתרגל במצב כזה יעזוב את היהדות וישכחנה. גם הנביאים והחכמי התלמוד והחכמי ימי הבינים ידעו את הסוד הזה ולא הכדילו כספריהם בין יהדות ובין אנושיות. כל ספרינו הקדמונים מעורבים קדש וחול כלי כל גבול. ההבדל בין קדש וחול נעשה בגימו בשנות המאות האחרונות. בחדר לא למדו רק למודי קדש ומי שחפץ גם במדע כללי הוצרך ללמוד במקום אחר. ע"כ פרקו כל המשכילים מעליהם את עול היהדות והתורה, כי מכיון שהאנושיות קודמת למשיכילים ההם ליהדותם התרגלו לעזוב את התורה ואת עמם והלכו לרעות בשדות אחרים ונתקו את כל החכמים הקושרים אותם עם גזעם. בדרך המלמדים הכמלנים והמשכילים הפושעים הולכים גם הציונים, לעשות גבול בין עניני היהדות ובין עניני אנושיות כללים. החברות נוסדות רק לתכליות יהודיות טהורות ומי יציש אינטרסים כלליים עליו לבקשם בחוץ והוא מתרחק מן החיים הצבוריים היהודים. בתי ספר נוסדים רק ללמודים עבריים לבד והרוצה ללמד את בניו גם חכמה כללית עליו לשלחם לכיים כלליים והם עושים בעל כרחם את הענינים הכלליים עיקר ואת עניני היהדות מפלים, כי הלמודים הכלליים קרובים להם מעניני היהדות ועוד שהענינים הכלליים הם חובה ולמודי ביה"ם העברי הם רק רשות ובצאתם מביה"ם ישכחו כל מה שלמדו. וכן בעתונים, המתבוללים הנהיגו, שעתון יהודי אינו צריך למפל, רק בעניני היהדות והרוצה בענינים כלליים עליו לקרוא עתונים זרים. ע"כ נעשים עניני היהדות מפלים, דבר של קדושה, שאין אדם מטפל בו רק לשם מצוה. הוא עושה חסד למייל, כמו שהוא נותן פרושה לקפת רמבעה"נ. עלינו היהודים הלאומיים, שמגמתנו לשוב לאיתנו, לשוב לאהוז בדרך קדמוננו, לחבר את הקדש עם החול, בכל מוסדנו יהיו עניני היהדות ועניני החול מעורבים ודבוקים יחד, שלא יצטרך היהודי הלאומי לבקש לו כל צרכיו הנהוצים בחוץ. חברותינו תמפלנה בכל צרכי היהודי באשר הוא אדם, בכתי הספר העברים ילמדו לא רק עברית ותורה, כי-אם גם ענינים כלליים שלא יצטרכו הילדים לבקר בים כלליים של זרים, להתרחק ממולדתם ומעמם וגם העתונים העברים ישפלו בכל עניני האדם והחיים, שלא יצטרך הקורא להשתמש עוד בעתונים זרים ורגומים. לע"ע אין כל תקוה לעתון עברי יומי בגליציה להתקיים. כי לא יהיו לו די קוראים להתבכלל. אבל החובה על העברים לקבל על עצמם ליסד פעם קרן רבה וגדולה להפוך את השבועון העברי שבגליציה לעתון יומי טוב עד שמעט מעט

מחבריהם ובכל הזדמנות הם נותנים היתרון לסוחרים, אף אם אינו דבר טוב כאותו דאדבוקט. וסוחריו בגליציה עניים הם יותר מדי מקצר רוח ומעבודה קשה ובטוחים באדבוקטים הדואנים רק לעצמם ולכן רואים אנו, כי עורכי הדין אף אם יעברו כשבת מותר להם ולעוזריהם לעבוד ביום א' עד הצהרים ואלה שיאבו כשמו שבת מותר להם לפי ההוק החדש לעבוד ביום א' כל היום, ועל הסוחרים, המשלמים המסים היותר גדולים, החוב מוטל לסגור כשעה 11 בדיוק אף אם הם שומרים שבת ויום.

נפלא הוא ההוק כדבר מן החותמות (סטעטספעל). חשכונות האדבוקטים, שהם מוסרים לבעלי הדין בעד עבודתם, אף אם הם על סכומים גדולים, פטורים מן המס הזה וכן פינקסיהם העבים והגדולים פטורים מן החותמות. אבל הסוחר, שאחרי עמל שעות אחדות ימכור סחורה בעד עשרים כתר, לפעמים כריוח קטן ולפעמים כהיזק, עלי להדביק על השכונתו תו של מס וכל פינקס ופינקס שלו היב במס החותמות סכומים גדולים ואל יהי המס הזה קל בעיניך. ומדוע תמיל הממשלה עול גדול כיב על הסוחרים? יען אין בבת המחוקקים באי-כח הסוחרים ואלה המעטים אין להם דבר עם הסוחרים הבינונים. להם לא איכפת גורלנו, אינם תלויים בדעותינו כשעת הכחירות ומה להם ולנו? ואין סוחרינו מרגישים צרך לעזוב את אפוסרופסיהם הזרים.

הסבה הראשית לזה היא, שלא הבינו הסוחרים את עצמם למשלח ידם ונעשו סוחרים רק על פי מקרה, מה שאין כן בארצות אחרות, שרגילים הסוחרים להשתלם בכל מקצועות המקה והממכר וההאני" שלחם השוב בעיניהם ומי שמכר את עצמו מכובד גם על חבריות. כל זמן שהסוחרים לא ירימו את עצמם למדרגת הכרת ערך עצמם יהיו בעפר לרוש וכאמקופה הנדרסת.

אין תקנה לסוחרים היהודים רק בהסתדרות חזקה. ההסתדרות פועלת על חבריה ככה הפנוטי, לעשות כל המעשים רק ע"פ פרוגרמה, שנערכה למוכת כל החברים. אחר העם בתכ פעם, כי כמעטקי הלב של כל אחד מאישי החברה יושבים אלפי הפנוטיזורים נסתרים, המצוים עליו בחוקה: כך וכך תהינה דעותיך, כך וכך מעשיך. והוא שומע מבלי דעת, כי שומע הוא, הוגה דעות ועושה מעשים כמצווה עליו ומוצא עם זה גם ראיות נכוחות לדעותיו, מעשים נכונים למעשיו ואינו מרגיש, שרוח אחרים הושב מתוך סחו. וכך אנו רואים כזה כחו של הפנוטיזמוס המצוה על אחד לעשות איזה מעשה זה לרוחו, כי אנום הוא לכך ע"פ מצות אחר. עפ"ז אנו רואים, שאלפי אנשים משתנים שתאם, פושטים צורה ולובשים צורה כאלו דור אחר בא. כי כח הפנוטי דוחה ומצוה, וכרצון וכאנום יעשו מעשים. ככה הזה הוא המלאך הממנה על כל המעשים והעושה מוכה בסנורים, בעל כרחו הוא חושב ועושה, הוגה וחושב, בלי דעת כלל, שתלוי הוא כדעת אחרים.

לעיתים תכופות אנו רואים השפעה של איזו מאות איש על מאות אלפי אנשים אחרים ואם באנו להרהיב איזה רעיון בין שדרות העם ובי הדעיון הזה יתרחב וישתגשג, אז עלינו להשתדל קודם כל להבטיח לרעיונו איזו מאות איש ואלפי הפנוטיזורים ימצאו מקום נאמן בתוכם. ואם אחר כך יצאו לשוק החיים לצוות: כך וכך תהינה דעותיכם, כך וכך עשו, אז הפצם יצליח לכבוש להם שומעים. וזהו סוד ההסתדרות. מה שהסתדרות תוכל לפעול לא יוכלו לפעול אישים יחידים אף אם מספרם אלף מונים כמספר חברי ההסתדרות.

גם לתקון המסחר בגליציה, להרים מצבו ולחזקו מבית ומהוץ, נחוצה הסתדרות חזקה ונאמנה כפרוגרמה ברורה, פשוטה וגלויה. ואין שום ספק, כי תעשה את שלה בכח הפנוטיזמוס, לשכלל את המשא ומתן על יסוד חוק ואיתן, שכל הכחות שבעולם לא יזיזו אותו ממקומו. כמה דברים אמורים, אם יעמדו חברי ההסתדרות בלב שלם, כרעיון אחד מרכזי לתקן ולשכלל לתקנת המסחר.

על מנהלי ההסתדרות למכס עצה איך להתנהג עם הסוחרים והקונים. עם העוורים והעוזרות; איך להתנהג בכחירות הנוגעות לנפש הסוחרים, בלי שום פוליטיקה צרדית טחון לתחום המצב המסחרי; איך

שעיינו... נהגנו עד כה. בא יום דעברים וכמוכן שנסת את מתני ונשאתי רגלי ורצתי לבוכה, להנות ולהתענג גם אני פעם כהי כמה שאחרים התענגו. אך אז לי כי גם הפעם אבד שברי הדבורים לא דברו כלל עכרתי, כי אם עבר ימי, כן אמרו לי מכטא הספרדי קראו ללשון הזרה הזאת והלכוהו מאד, אף אלה שאינם סבינים אותו. וכאשר ירים הנואם את קולו מחאו הכל כף ואמות הספים רעשו. אני לא טחאתי כי לא ידעתי על מה ובתור אדם גדול לא יכולתי לרמות את עצמי ואת אחרים. יום העברים עלה לי בעצבון ובדאגה מפני רוע מזלי שאיני יכול להנות ממה שצוה הנטום להנות. ידידי מסים מכתבו בשאלת עצה, איך ידנה מן החיים באמת בלי רמאות. והוא מקשה קושיא עצומה: האין חיינו קשים למדי עד שצריכים מאשרינו להקשות עוד יותר? המהטט.

מכתב מארץ-ישראל.

בזמן האחרון נהדרשו בעולמנו חדשות הרבה, וכמעט כל עיר ועיר בארצנו צריכה לברכת "החינוך", העיר צפת זכתה לדאות דבר, אשר לא פללה מעולם לראות - צנורות סים ברחובות העיר, ובקרב תזכה ירושלים לשלשה ספעלים גדולים. אגודה צרפתית קבלה עליה להמשיך בירושלים סים והתארה ההשכלית, ולבנות מרמב"דיהשכלית, ויפו התרחבות אשר התקדמה בכל יותר מכל עיר בא"י, עירנה ששתמשת במשאבות ובבארות ובעששית של נפט בסמטאותיה. אבל לעומת זה זכתה יפו לדבר יותר נעלה מסים ומאוריהשכל, ואף מרמב"י - זכתה להסב"באשי בלי ריב, בלי סהלוקה צדדית של קנדירטים, בנהר ירושלמי אחר, צעיר בשנים, בקו ולסדן, יודע השפות האירופיות, ביהוד השפה הטורקית, בסלה אחת, זכתה לחכם-באשי בכל שבע הסעלות! ובזה יכולה יפו להתחרות בצפת, לך צפת יש סים, אבל לוי? - חכם-באשי! וכן בירושלים, לך חשכל, מרמב"י, וכל לוי... ובאמת יגיע בקרב גם לירושלים חכם-באשי, שנתאשר מטעם החכם-באשי הראשי ר' חיים נחום, אבל רבים סתמרים, שאין דעתם נוחה מ,ראשון-לציון", זה, אחריו שהוא - לפי דבריהם "זקן", ועבר ב"ל" וביתור, ואמרם "לוי", שאינם מבין אף מלה עברית - למרות מה שהודיע הכורדיע סקוטטא, ה' יעקב פרהיה, כי "כל הספלות נתנו עניניהן בו". ועתה שימו לבנג עיניכם סתחה תזה, בין סמטאות של עיפוש וצתנה, דוהרת מרמב"י השכלית, ובין כל ד' אמות מברק אור ננה חשכל ובכל חורבה וחורבה - ברזאות סים. - ססט פארזי בשעתה!

וחיפה, גם היא לא יצאה נקיה מאין התחדשות, אבל גורלה סר סאד, סתלה הארורה החולרית פדצה שם ואוהות בה בכל תקפה ומפילה הללים על ימין ועל שמאל, למרות מה שהרופאים השתמשו בכל האמצעים הדרושים להגנה נגד סתלה, לא יועילו כל התרופות סאומה, אהרי כי העיר נרפשת כעיפוש וצתנה (כינתים מודיעים, כי סמפה נעצרה סמ"י).

הרכה הרבה עזבו את בתיהם, עסקיהם, בתי סתהם, וברחו ליפו, לבירות, עכו ונצרה, לכ סקום אשר ישאם הרה, לרגלי הבריתה הזאת, נהרקה העיר כלה, הרחובות שוממים, סחנות ובתי סתהם הגדולים נעולים על סגור, רק סנגים פתוחים.

היהודים יסדו כרה להגנה ולעזר, והביאו - עיפ עצת הרופאים - כל סתמים והתרופות הדרושים, ולאשרנו, הצליחו להציל כמה נפשות סבני ישראל, כי עבדו סברק לטובת אחינו, וראויים לתהלה, שלא סכו על כחותיהם וסמם ועבדו בלי ליאות ובסמונה.

סמורים העבריים הקהילו בימים האחרונים, אסיפת סתאה" נגד סתורים השולחים את בניהם לבתי ספר של סספיתים הנצרים והרומנו יותר סמאת הורים, אשר בניהם סבקים את בתיהספר הישועיים... וכסורכן הוסמנו רבני עדת האשכנזים, ורבני עדת סספרדים, ועוד אנשי-סעשה, אבל לסרפת ההורים, לא באו כי אם שנים, וסתרבים, סאן דכר ססמ, לא בא אף אחד!

בעלי ססספה הביעו את סתהם הנמרצה נגד אלו ססוסרים את בניהם לסולך... ושורפים הנסמות הרכות ססם ישראל, ואהרי וכוחים סועדים נכחר ועד של טשעה אנשים, והיא יהד עם סרכרסמורים יחקרו וידרשו אחרי סצב הדבר ובמה לקדם את פני הרעה. כל הנאספים קבלו על עצמם לסעל על לב סאבות, לבל ישלחו עוד את בניהם לסספיתים. האם סעלה סעולתם לסצון? בימים ידברו!

בעלי ספרדים וסכרמים, וככו בן חורעים והקוצרים הצליחו בשנה העברה בתוצאותיהם, ביחוד היתה שנה ברכה לכרסי השקדים, סעבורה - סעשה והסנסה - סרובה, וע"כ, סתרחב סמיעת השקדים.

אף סתפוחי הזב ירוקים עוד, ככל זאת קוטפים אוחם וסולחים לסמטליה, כי רבים הם שם הקופצים על סחורה זו לסמחר לסמר, כי תוצאות ארץ-ישראל סשובות סאד בכל סקום. - לרגלי סתלסה סתעוררו בין סתסן סטורקי סתרנשות

יחנועה גדולה נגד סתניאסמליה, אבל סססטה סגינה עליהם בכל תקף.

בימים האלה נוצץ לפנינו בכל יום לפני זריחה סתסה ככבא דשבו סדש. בעל זכ סדור, והוא סזהיר ככוכב-האלה, שהרעיש את העולם כלו בזכ, ובני א"י סבבאים העתידות, אשר יביאו לנו זכ זה, זה אומר, כי הנה סרמו לסלסה, וזה לסרפת "הקובל" בסבת... וזה לספלת סונאציון.

לפני סייסו את סכתבי הנני להודיעכם סתפולסום, שנתעורר סה ע"ד יסוד עתון ערבי עברי, ואוכל לכתו בשם פולסום ליודופול - סוילא", הדיר סוילא סרהא נחיצות העתון, והאדון ליודופול סרהא אינהיצות, זה אומר סהור, וזה אומר ססא, זה ככלי-סבטאו, סתחרת" וזה ככלי-סבטאו "סאור" ובין כך וכך יש להענותות ססר רב לסלאת גליונותיה.

ובאמת, כל סהאלה שוה, ביצה נפוחה, עתון ערבי לא יספיע על סורריו סאומה, והם יסארו בנכיהתם כסקדם. הגינספיה העברית נתעשרה בששים סתלמידים חדשים סבאו להוני-לסרק.

לסרות כל סתעצורים סתפתח הישוב והדבור העברי בא"י - כססדה סרובה. יפו, עשרה סרהשון סעריב. א. ס. קייזר.

מחרוב ומרחוק.

המגן דוד האדום. היהודים בטורקיה מרבים להתגרב לצרכי סתלסה. עתה יסדו יהודי א"י סרת "המגן-דוד האדום" ע"ן סצלב האדום באירפה, לעזור כשרה סתלסה את סחולים והנפעצים.

עושי אנטישמות. סתסכוללים סתעערים כענינים זרים ורצים להראות פטריזיות יותר סתושיבי סמדינה גורמים את האנטישמות בכל הארצות. בן סתעוררה שנהא ליהודים זה עתה באיטליה. העתונים הגדולים כוון, הנסצאים בידי יהודים, רוצים להראות פטריזיותם היתה כהנסם לטורקיה ובספרם בכל יום כנגות חיל איטליה ע"ד אכזריותם ומסלתם. ועיפ סכלל הישן שבעון יחידים בישראל אחרים כל היהודים הושרה סטשלת איטליה בכל העם היהודי, כי הוא יסונא לה. כפי הנשמע פנה ציר איטליה כוון סהרצוג סאוורנא אל ראש קהלת היהודים כוון ככקשה" שישינה על עתוני היהודים, שלא יתנהגו כשנהא לאיטליה, כי זה יעורר אנטישמות בכל העם האיטלי. וכן נשמע גם כצרפת. סצרפתם נתנו לסשכנו ארץ שוממה באפריקה כעד הוכות לכבוש את מארוקה, כל סצרפתים ססכטו כחלוף דזה, כי לא היה אופן אחר להחזיק את הישולם עם אשכנו. רק ספולישקין היהודי יוסף ריינאק מילל וסתרעם על ספלת צרפת, כי נתנה חנם אחת מארצותיה לזרים. גם זה עורר שנהא ליהודים כצרפת ועתוני צרפת והדפוטטים לזענים ליהודים הרוצים להראות פטריזיות יתרה ורצים להשכיח כזה שאינם צרפתים כלל.

הצטיינות. בתערוכה האגריקולטורית של אמריקה הדרומית, שנערכה כאלה הימים כברזיליה, הצטיינו ביחוד הקולוניסטים היהודים סארנגטניה, שיכו לסתרי כבוד ולסידליות כעד סריצותם והצלחתם כססצוע האגריקולטורה. סמניסטר לעבודת האדמה בארנגטניה הביע את כרבתו לקולוניסטים היהודים והוסיף, כי סעולותיהם לסכלול עבודת האדמה הן לסופת לכל הקולוניסטים וגם לסמשלה כעצמה.

ענשה. העתונות האנטישית בטורקיה, שהתחילה להתפשט כעת סהחרונה ושנם נראתה כססוכנה לסצכם של היהודים שם, - נפלה בימים האלה פלאים, עתונים אנטישטיים אחרים נאלמו דום כעצמם, ואחרים נסגרו כפקודת סממשלה, העתון הארסי "סכתבית" היוצא כדטשק, שלא ססק מלהלשין עכ היהודים ולכדות עליהם עלילות שוא - שקל ככו לסטרפסיה מקוראו הערביים כעצמם. כל הערביים סחשובים שסכסוריה, וגם סכהנים והשייכים, הנישו ספר-זכרון להווייר הגדול, וכו הם מוהים נגד עלילותיו של "סכתבית" ומודיעים, כי אין לסמוך על עתון כזה שאינו סביע את דעת הקהל, אלא ספיח כזים ככונה מיחדת. העתון הארמני "זאגיק" נידון לקנס כסף גדול כעד עלכון היהודים. ועורך העתון סטורקי "היקרטי" שהרפים סכתב גלוי אל הישולטן, ובסכתב הזה העליב את העם היהודי באופן גם וקשה מאד - גורש, כפקודת סממשלה, מעיר הכירה ומכ סתחו הקונסנטניופולי.

ע"ד יסוד אוניברסיטה יהודית. כפי שמודיעים העתונים, היתה בימים האחרונים אספה חשאית כבריסל כרבר יסוד אוניברסיטה יהודית מיזורה. סמועצה, שדנה ע"ד סהצעה הזאת, היתה כקלוב של סמסונים כבריסליים. בין הנאספים הובלטו שתי נטיות שונות: חלק סהנאספים דרשו, כי תוסד אקדמיה יהודית לפי דמותה של סאקדמיה לכני אל-מות כצרפת. הועד סמוקדם סמיזורה, שנסד ככו וסאליו נכנסים מלומדים וסופרים יהודים שונים סאנגליה, צרפת, גרמניה, בלגיה, הולנד, רוסיה ואמריקה, סציע, כי סמורים כאוניברסיטה היהודית צריכים להיות רק מלומדים יהודים, שקבלו את השכלתם כאוניברסימות אשר באירפה. לעומת זה הביעו יתר חברי סמועצה את דעתם, כי כחוץ ליסד באירפה אוניברסיטה יהודית, שאליה יכולים להכנס גם נוצרים, לא רק כתור תלמידים, כי אם גם כמורים כקתדראות, אולם סאוניברסיטה כעצמה צריכה להסצא תחת סהפעיה יהודית. סקומות סמוכשרים כשכיל סאוניברסיטה הם כריסל, לוקסמבורג או אמסטרדם. ביחוד נומים לתת את סשפט סככורה ללוקסמבורג, מפני שסליש יושבי סמדינה הם יהודים, וכעיר הכירה אין אפילו כית-ספר ככו אחר.

קציר השומשמן בא"י. כעקרון היתה כרבה כשומשמן בשנה הזאת. יותר מאלה שפי שומשמן הוצאו משם השנה. סמין דזה ירבה שם משנה לשנה. כן היה גם כמקומות אחרים. שומשמן סכניסים כהנסה יפה.

בית חרשת חדש בא"י. ככפר מוצא אצל ירושלים נוסד בית חרשת שטן וסרון בשם "סרמון". בית מרפא לחולי הריאה ביפו. הרופא ד"ר אורבאך מרובנא השיג רשיון לכונן בית מרפא לחולי הריאה ביפו וככו קנה קרקע אצל תל-אביב לבנות בית. א"י וכפרט סקומות אשר כשפלה מוכשרים לרפא סתלת הריאה כנלל סחום והיוש אשר שם.

שנאת יהודים בפארזי. השנהא הישנה ליהודים כפארזי סתעוררה שוב. כסחו הרביעי כפארזי יושבים יהודים גולי סמורה צפופים ככו כנישו ומספרנסים איש איש סטלאכתו. קצתם העשירו והעירו עליהם קנאת סתושכים. עתה הגישו הנצרים יושבי סתחו הזה כקשה אל סממשלה, למנוע כנסית "זרים" אל הארץ.

מם היהודים. תחת שהיהודים בכל העולם משלמים סם סבשר כשר להנהגות קהלותיהם לצרכי הדת, משלמים יהודי רוסיה סם כזה להנהגות הערים והן נותנים רס כחק קטן סטנו לצרכי בתי תלמוד תורה ורובו הן מוציאות לתמיכת צרכים כלליים וגם נצריים. כמדינת וואלין נגכה סהיהורים מם סבשר הכשר סך 326 אלף רובל בשנה ומטנו נתמכים העתון של סממשלה, סכבי האש, סנהגת ספלך, להחזקת עגלות משא לסמשלה, לסשלומי הוכת בתי תפלה של נצרים ומנזרים, לסכללת שוטרים, לסקון הדרכים, לסהרת סרחובות, להנהגות הערים, לכ"ס עירוניים ולכל דבר שאין קפות סממשלה והערים מספיקות. אבל כרבנים ולשוכ"ים ולסאר צרכי הדת היהודית על היהודים לשלם מכיסם.

ברית הגדרים. כעיר רוסית אהה סתחו היהודים ספני סגרום והגביר ר' הירש כערישעם ספר כור כסצרו לסמון כו את כלי כספו וסטרותיו. ברזאות שכנו וואלף ססלסר את סעשה סגביר ספר גם כוא כור כסצרו. כאשר סאלחו סגביר כתמיה, סה יש לו לסמון, הסיכ ואלף: אסתי סכיבה עלי יותר סאוצרות כספך וזהכך.

רמת המצפה.

"מאי קא משמע לוי?"

כאתי כהחזיר עטרה לישנה, לסלאות קנקן ישן תוך חדש, להחזיר להשאלה הישנה. מאי קמרין? (שככדי חשבוה לסתה וקברוה כעודנה חיה) זכות הקיום. לו ידעה עלובה זו גכולות תכיעותיה, לולי היתה קסדנית כיותר, אלמלא סציבה לה סטרה צרה ודחוקה, אז כוראי לא נגורה עליה גזרה קשה זו -

יעידון וינידון, כי מצאו את כל מעשי הפאבריק הניל על צד חיות טוב. והחכשור הוא בחוקתו כמקדם בלי שום פיקפוק כלל וכלל באשר יבא עדותו בדפוס במע מחזיקי הדת אשר להם. לכן הננו בזה להעיד נאמנה עוד הפעם, שהשומן-אגוז, שנעשה פה הן סחורה לבנה והן ירוקה, הנקרא, געלבע געשמיידיגע נעשה תחת השגחת מתחילת הכתישה עד גמר מלאכה ויכול כ"א אף המהדרין מן המהדרין ומדקדקין על מצות כחיש השערה לאכול מהשומן-אגוז הניל, אשר הוא עם התימתי בלי שום חשש ופיקפוק שבעולם ויאכלו עניים וישבעו. מאתי הכותב למען האמת וצדק אור ליום ג' תולדות ר"ה כסליו תעריב לפי אונססיג יע"א. שמה פרענקיל תאומים אנדי סקאוויין והגליל וראבדיק פארגורזע יע"א.

דער עכטע

פראנק: קאפפע-צוואטץ

איזט פערלאסליך

כשר

יידאך אכטען זע דארויף.

דאסס זייע נור דען "עכטען" קויפען!!

דער עכטע איזט צו ערקעננען אן
דיעזער אונטערשריפט:

Heinrich Franck Söhne

אונד דיעזען פאבריק-מארקען:

פאבריק-מארקען

פאבריק-מארקען

פאבריק-מארקען

גאראנטירט פערלאסליך כשר

דיא פאבריקאציע אן סקאווינא-קראקא ערפאלגט תחת השגחת הרב הנאון יעקב פרענקעל תאולים שטלישא אנדיק פארגורזע, התן הרב הצדיק המפורסם משה האלברטשאס שליט"א משינאווע המתגורר מעת סאנץ הרש.

קונקורוז

מועצת הקהלה בניימארקט (Nowy targ) אצל סאנדין גמרה בישיבתה בהסכמת הרב מרא דאתרא למנות מיד שו"ב שני בקהלה ע"פ התנאים האלה:
(א) שנותיו לערך שלשים שנה
(ב) תעודת רב יר"ש שחוא מומחה ושנתהנך באומנותו;
(ג) הוא צריך להיות בעל תפלה מומחה, קורא ומוהל;
(ד) לעת עתה יתקבל לכהונה רק לשנה אחת ואם יהיה רצוי לצבור יתמנה בקביעות;
(ה) שזכו הקבוע מקפת הקהל 2000 כתר לשנה. חוץ מהכנסות, שאינן קבועות;
(ו) זמן הגשת הכתבים וההתייצבות לפנינו עד יום 31 לחדש דעמבר 1911, עד היום ההוא ישלחו אלינו הרוצים במשרה זו את בקשותיהם ותעודותיהם וכתביהם;
(ז) הוצאות נסיעה לכאן נשיב רכ רשויב שיתמנה פה.

JSR. CULFUSGEMEINDE Nowytarg
(Galizien).

L. Syrop, בשם הנהגת הקהלה ל. סיראפ.

צריך היה להבינה שמלבד שתי התשובות (המדעית והמסורתית) על שאלת, מאי קמלין? ישנה עוד תשובה שלישית: כלומר: הספקת מזון לרגש היופי, הנמצא אצל כל איש מפותח בדרך טבעי, ומכיון שהרגש הזה קים ועומד דורש הוא מזון לספוקה, וכל מה שמביא לו את המזון הזה, מועיל הוא.

משלחת זו התחילו למלאות מבקרי הספרות היפה על פי יושר ועל פי דין, ובהיות שהשכנו את המשלחת לכבדה ביותר, הגרו כל אונס, הסיעו את עצמם ממקומם בכה אדיה, כדי להפיר במרוצתם המהירה את קיר הברזל החוצץ בין הקורא והסופר. אולם קיר ברזל היה רק בדמיונם, ובמציאות היתה גדר דהוייה, שבנקל נפלה מדהיפה קלה, והמה, אי אפשר היה להם לעצור במרוצתם ולהתעכב בהגיעם אל המטרה, ועברו ממנה והלאה. והגיעו עד "הרי השך", ובכל עמלם "העלו הרש בידם", המורא דא הרבה למד מהם, ואת טעם הסופרים השחיתו על ידי מזון מויק: על ידי תהלות ותשבחות...

מבקרי הספרות היפה התחבטו (משער אנכי שיתחבטו עוד לא פעם ולא שנים. אך לא פה המקום לבאר, על מה נסמכת השערה) בשאלה ספרותית סבוכה וקשה: שאלת המנדנציה. המבקרים מצאו את המנדנציה בספרות עומדת וקיימת מכבר, והתחילו להקור אם יש לה הזכות להתקים או מחויבת היא לפנות מקומה לאיזה ענין אחר. אין זה מעניני פה לגלות את מקור המנדנציה, מאין באה למלוך בספרות. ואחרי דרישה וחקירה על יסוד מכארי יצירי הספרות נמנו וגמרו המעולים שבחם, שהמנדנציה, זו ילידת ה הוץ של החיים המציאותיים, מחויבת לפנות מקומה להפרובלימה ילידת הבית של החיים. את המנדנציה מכנים הסופר אל תוך החיים, שהוא מציר בעל כרחם של החיים עצמם, ומוכרח הוא לעקמם ולסרסם כדי שיכליטו אותה, ומשום זה הם נמצאים מזויפים, בשעה שאת הפרובלימה הוא דולה מעמקי החיים עצמם, ומחויב הוא להתעמק בהם עד כמה שיד כשרונם מגעת, כדי שיכליטו ברוה, ועל ידי זה המה נמצאים מצוירים בכל עמקם ואמתתם המציאותית, או יותר נכון, הצוירת. השקפה זו, כל מה שברורה היא יותר אצל המבקר, משמשת בידו לאבן כהן לכהון את יצירי הספרות היפה, על פי תכנת. ישאלה זו סבוכה מאד, אך אינה פה מעניני.

סוף יבא.

פינסק.

ביה

שפת אמת לעד!

הנני להודיע בשער בת רבים על דבר הערעור, שיצא על שומן אגוזי קאקוס, הנקרא בשם "צערעס", הנעשה פה אצל הפירמא געארג שיכט. השנתי מכתב מהבדיצ דקהל יראים מבוארעפסט איך שנתוודע להם מאת המיניסטריים ומאת הפאטענטאמט דשם, שאין אצדם לא שום אקט ולא שום נומר מהנוכר באיוו עתונים יהודיים ועוד זאת, שהפירמא שיכט הניל לא כקשו מעולם שום פאטענט מהם. ומלבד זאת באו היום להפאבריק הניל הרבנים הגדולים המפורסמים ה"ה הרב ההיג מויה ר' ישעי' פירסט נ"י רב דביה"כ שיפשוט בע"מ וויען והרב ההיג מויה ר' יעקב שלום סופר נ"י ראבדיק בודאפעסט וחברו ודרשו היטב במלאכת השומן אגוז הניל ומצאו הכל על נכון. וגם מהחברה מחזיקי הדת דנייטרא וטשאראנא דמדינת הגר היו כאן צירים הרבנים הגדולים ומפורסמים הרב ההיג מויה זאב כהנא שליט"א אבדיק טשאראנא ראש החבורה מחזיקי הדת דשם וההיג מויה אברהם אהרן בן ההיג משה כ"ץ שליט"א אבדיק נייטרא ראש ה' מחזיקי הדת דנייטרא, והרב ההיג מויה יואל סגל פעללער אבדיק בעלעד ראש ועד ההכשרים בטשאראנא וההיג מויה נחום שלעזינגער רב דק' מאפאלטשאן והגליל והרבני מויה נחום גרינוואלד נ"י והרבני מויה שמעון הערצעל מויל מחזיקי הדת וגם המה העידה כי נתוודע להם מהפאטענט-אמט, שאין שם לא אקט ולא נומר כנוכר לעיל, וגם המה חקרו ודרשו היטב בשבע הקירות ובדיקות ומששו את כל חדרי הפאבריק ולא נעלם מהם שום דבר הנמצא בהפאבריק הניל, שלא ראו וכולם כאחד

להכיר היים. וכדי להשיבה לתהיה אשתדל רק להרחיב נבולותיה, כדי שתהיה מרבית-צדדים ותוכל להקיף את כל המסורות השונות, שמציבים להם יצירי הספרות לכל מיניהם, ואז ממילא יצא כנגד צדקה. —

הקורא העברי, שחיי הגלות המרה לא פנקוהו ולא עדנוהו, לא פתחו את רגשו האספטי, בקש בספר כמו בחיים, רק את התועלת: בחיים תועלת חמירת, בספר תועלת רוחנית, ובהיות שרגש היפי לא היה מפתח אצלו כלל, בשעה שהשכל והרגש המוסרי היו מפתחים אצלו כמעט יותר מכדי צרכם (אם בכלל אפשר הוא לשניהם להתפתח יותר מן הצורך), לכן ידע רק שתי תועלויות רוחניות: שכלית או מדעית ומוסרית. כל ספר וספר, רק אז כדאי הוא למפל בו, לאכזר זמן קריאתו, אם הוא מועיל באחד משני האפנים הנזכרים: או הוא מענין את השכל, מחדרו ומפתחו, מלמדו ידיעות חדשות, או הוא משמיע למוסר און, מבקר את מנהגי האנשים, דרכי חייהם, יחסי האחד להבנה, ושופט, להסדר או לשבטי, מהיבם או מזכם. הספרות המדעית לית כל מאן דפליג, שמתן שברה בצדה, תועלתה ניכרת וברורה, והספרות היפה, כביכול היא רק בקרת החיים.

טורא בזה, בכלותו לקרא עד גמירא איזה ספר ושאל את עצמו: מאי קא משמע לן? היתה כונתו: מה הוא החרדור היפה, או הידיעה החדשה, שבא זה להשמיענו? או מה הוא הלמוד המוסרי המסתעף ממנו? את מי או מה בקר בקרת קשה והריפה? המשות היו המלקות, שהלקה את פלוני העשירה אלמוני הצבוע וכיו?

"הצופה לבית ישראל", הדעת והמות", "עיט צבוע" וכדומה היו דברים בעתם, הקורא הבין למה הם באים, ושאלתו ההכרחית, מאי קא משמע לן? לא נשארה בשבילו בלי תשובה מספקת; ועל "התפלה", אל הככבים", "הערבי במדבר" וכדומה הגיע בכתפיו בתמחון של כטול: מה בא זה להשמיענו? איזה הרוש, איזו תועלת יש בדבר? בטול זמן ולא יותר, כל כגון דא היו מוקדמים בזמן ומיותרים לגמרי בשביל קורא בלי רגש-היופי מפתח פחות או יותר.

אמנם לא כל הקוראים היו רצינים במדה כזו. רבים היו ביניהם גם אלה, שדרשו מן הספרות, שתורה את תאבונם להדרשות בספורים מבהילים, במעשיות על דבר גזלנים ושודדים, על דבר "בן העשיר", שאהב את "בת העני" ולהפך. מספורים אלו דרש רק שיענינו את דמיונו הגם, שיועזעו את עצביו, המדוכאים מעבודה קשה, על ידי מקרים ומצבים מבהילים, יוצאים מגדר הרגילות. וצורך זה מצא ספוקו בהרומנים המענינים של שמיר והדומים להם וכמדה ידועה גם ב"אהבת ציון", "אשמת שומרון". וכדומה, אף שלהאחרונים היה גם ערך ספורי כללי, מה שלא היה כלל בהראשונים. שאלת, מאי קמלין? מצאה לה גם פה תשובתה בצדה. ובהיות שרוב הסופרים העברים של התקופה השניה בהתפתחות ספרותנו החדשה עברו לפני הקוראים בהתפתחותם העצמית בכמה וכמה תקופות — מחזה שלא התגלה כלל בתקופה הראשונה, שאז יצאו הסופרים מקרב העם ונשארו ברבם בתוכו ולא התנשאו כלל עליו על ידי קבלת השפעה מן החוץ, מלבד יוצאים אחדים מן הכלל — לא יכלו עוד לגור עם הקורא התמים במהיצה אחת.

המה רבם בכלם קבלו השפעה עצומה מן החוץ, ספנו אל קרבם את האידיאלים הספרותיים של הספרות האירופית וסגלו אותם לעצמם במדה פחות או יותר גדולה, ורגשם האספטי, בקבלו דהיפה עצומה מן החוץ, קם על רגליו ויהר לדרוש את תפקידו בחוקה ולא יכלו עוד הסופרים האלה, מבלי לבחש ברגשם החזק ובהכרתם הברורה, להספיק להקוראים הנמושים אותו המזון חרוני, שדרוש היה להם על פי הרגשתם והכרתם הם (של הקוראים), לא יכלו עוד "לעשות להם מטעמים כאשר אהבו".

נחוץ היה להרים מעט את הקורא הפשוט והנשר משפל מבטו על הספרות, צריך היה בהכרח להקריא לפניו שעורים אחדים בתורת האסטטיקה לפתח בקרבו את רגש היופי, כדי שלא יקפח שכר שיחה נאה, מפני שהיא רק נאה גרידא, ולא יותר;

מעמקי לכבנו הננו מכרים במז"ט את גיסנו
היקר הח"ג דוד אורי שלישיא מחבר ס' "ויקונן דוד"
להתקבלו על כס הרבנות בקריבטש בלי ירושה
ובלי בצע כסף. אשריכם אנשי קריבטש. שזכיתם לרב
שעשרתו הולמתו. יהי דוד לכב דרכיו משכיל וה' עמו.
מז"ט לחותננו. גיסיו משה פרענקל
ופייביש ופינחס בילליג - גורדק.

בארץ ישראל מקבל חותמים על "המצפה"
(שלעמלק"ס) מר א. מ. קייזער ביפו.

האפראט פראָפ. אָפער שרייבט: אין אללען
פאללען. אין דענען אכפיהרוואסער אנגעצייגט זינד
האבע איך מיט דעם נאטירליכען פראנץ יאָזעף-
ביטערואסער, שאן אין קליינען דאזען, צופריעדענ-
שטעללענדע ערפאלגע ערציעלש.

ש"ס

רוצה אני לקנות ש"ס בפורמאט הקטן של
מענקיש כלבוב עם או בלי האלפס. חרוצה למכור
יפנה אלי ויודיעני מחירו
Weisz Samuel VII. Budapest Königsg. 3 II/7.

החברים והחברות של הכיכליותקה העברית
בנדבורנא מכרים את מר גרשון הילזענראטה בקולומיה
לארוסו עם מ' גיטל ביקל פה ומכיעם תודתם העמוסה
בעד חמשת הכתרים. שנרב לזכות הכיכליותקה.
מעומק לבי אברך במז"ט את רעי מר מרדכי
ליטמאן לארוסו. ליב וויזענגרין - רודקי.
האחים שנייד ברודקי מכרים את מר מרדכי
ליטמאן פה לארוסו ואת מר אורי פערן בקומרנא
לארוסו במז"ט.
מעומק לבי אביע. במז"ט לרעי היקר מר אורי
פערן לארוסו. מז"ט להוריו הנכבדים.

ברוך עפשטיין - קומרנא.
מלכי פנימה תול ברכתי במז"ט לרעי היקר החוב
מר יעקב וויידענפערל בחרב הגאון אברך לארוסו
עם מ' שרה רהל רייבער בציעשאנוב.
הירש יצחק עהרענקראנץ - גרויסאלוב.
מעומק לבי אניש במז"ט בשמחה לירידי ש"ב
מר אליהו משה וואנדער בזאלאזצע לארוסו. מז"ט
להוריו. ליב פריעדמאן - פלאט'טשע.
ברגשי גיל וחדוה אברך במז"ט את גיסתי מ'
בילא רייך טטארנא ואת המליג מר ליב ראדאמישלר
לארוסו. מז"ט לחותני ולחמותי.
אליהו עליאם - שענדירשוב.

גרשון הילזענראטה
מאורשים, מרהשין תרע"ב
קולומיה
אורי פערן
מאורשים, מרהשין תרע"ב
קומרנא
בנימין נייצהאלץ
מאורשים, כסלו תרע"ב
טראקא-לודוואנוב
פאדנורווע

מעמק לבי אברך במז"ט את יירידי הנכבד מר
ישכר שוועטנפערל ברודניק לארוסו עם מ' רחל
וויינמאן בליוענסק.
וואלף שווארץ.
ברגשי ירדיות הנני מכרך את ש"ב מר מרדכי
ישרייבער בכפר סטארעסלאוו לארוסו עם מ' קלארא
עהרמאן ביאברוב ומז"ט להוריהם.
גיסן קאניג - פפדימ.
הריני מדגיש פה במז"ט להבירי לדעה הנכבד
מר אברהם באמבאך לחתונתו.
זלמן ליב וואלק - פרמיסלא.
מעמק לבי אברך את רעי מר אברהם באמבאך
לחתונתו. משה טראה - פרמיסלא.

Die neue gegenwärtig im Bau befindliche Kohlensäure-Fabrik in Lemberg wird längstens Mitte März 1912 in Betrieb gesetzt.

Wir erlauben uns den P. T. Interessenten die
Mitteilung zu machen, dass es nicht in Ihrem Vortheile
liegt, ihren Bedarf an Kohlensäure für das Jahr 1912
schon jetzt bei der Konkurrenz zu decken.

Zu näheren Auskünften ist gerne bereit

Die Direktion der ersten galiz. Landes-Kohlensäurefabrik
Lemberg, Marcina 61.

ידיעה שלמה ונסקת בשפה העברית לכל
מקצועותיה ונא כל אה"ר, בין שהוא
מחול, בין שיש לו כבר ידיעה מוקדמת
הנוגה
כל"ב מכרת דוראד
בשפה חוראה יודותי נרמסיו ובאשכנזי-
אויסלנדיש, וכוללים בקרוב חלק הנוג
מן הספרות בשיר ובספרות ואת כל
הדיוקן סתולתו ועד סופו עם חותמים
רכים מאד כמותי.
פרוספקט מפורט חנם.
מכתב לדומא 105 כתר.
האדומה:
שבת וואלקאווסקי קראקא
Postach Nr. 119.

קאטלוג 9 Nr. יצא זה עתה לאור
מכיל 900 ספרים יקרים ועתקים
הקטלוג ישולח חתמי לכל דורש
JACOB LIPSCHUTZ

רשימת ספרים
ישנים

Josef Perleberger Krakau,
Blech-Ofen Fabrikant Belegasse 14
בעמקת"ל יצא ווערדען דא עפ"ן מיט
25% נאכער אויסגעקויפט ווייל דא
צייט ערליכט.

נעליד אין פראנקרייך רשבת
דא וועלכע בער יומטעט של אסטעריבלער
טשארלעס אפערן
נ"א פערסעסערמ יא קאנען אב נענעליד
זעמטמליכע ראדע שפיינען
זאלען אין קוינע יודישע פאמיליע פערלען. נא
ראנאטעס 20 יאָר אויסגאליבטער מיט אביסל
האליקאטלען בערלינער האלפער ווי ווענע 30
שטובלען און אויף יודען פלאץ אהנע
רעזערע אנצוברענגען. אין טעקעראטע אכטילונג
עלן סוף ואל פיר בשר. בערלינער פולע שווי-
זערער פרוואט דאנערשטינען וואווי פאן
רעכטס וואונדאריק פרויען: 1 אָפערן פאן 4 טעקעס
2 1/2 ליטער 2 חלק 2 ליטער 2 חלק 4 בשר
12 ק"ר, 6 טעקעס פער 2 1/2 ליטער 4 חלק 4 בשר
13 ק"ר, 6 טעקעס פער 3 ליטער 2 חלק 4 בשר
14 ק"ר, 6 טעקעס פער 3 1/2 ליטער 2 חלק 4 בשר
17 ק"ר, 6 טעקעס פער 4 ליטער 2 חלק 4 בשר
20 ק"ר, ווענע נענען פאסט נאכאמטע. צו קערען
אָפערן ווער אין געברויכט אנווייזונג בערלינער.

האמעל לאנדערעס בקראקא.

הנני מודיע בזה את אחי היהודים
הבאים לקראקא, כי אני מקבל על חשבוני
את בית המלון והמסעדה הידועים בקראקא
רחוב שטראדאם 11 ואנהל אותם באופן
מודרני בתכלית החדור והדיוק. כל בית
המלון יתחדש מעתה ברהיטים חדשים
וכו' כפי דרישות בתי המלון המהודרים.
השרות תהי' עצהייט ואשתדל למלא
רצון אורחי ולהשביעם מורת רוח גם במלון
וגם בבית המאכל. המזונות בתכלית הכשרות
ליהודים חרדים אפילו למחרין מן המהדרין
וערבים לחך וכל איש ימצא פה כל מיני
מאכל ככל הישר בעיניו. גם משקים מכל
המינים יהיו נכונים לדורשיהם. המחרים
ממוצעים. בבית המלון אולם גדול להתנאות
להגות ולאספות. מענדל בוימינגער
נכד של ר' העשיל בוימינגער ז"ל
ובנו של ר' פנחס בוימינגער ז"ל.

גם גדול היה יש!

גראנערס 3 סארטען מאשיין-דריידלעך
זינד צו בעקומען צו זעהר ביליגע פרייזען
נור בייא מיר געגען אנגאבע אינד נאכ-
נאמע. מהמ דא צייט איז קורץ ביטע
תיבה צו בעשטעללען.

אדדעססע:

Samuel Birnfeld, Lemberg
Kazmirzowska 21.

היינריך ראזענבוים קאלאמא גאליציע
אפפערירט אללע גאטונגען אינלאנד-
שע אונד אויסלאנדישע קאחלע אונד
קאקס פיר האנדעל אונד אינדוסטריע,
צי זעהר גינסטיגען קאנדיטאנען.
עס ווערען אויך אין אללען ארטען
טיכטיגע פלאטצערטער עט-ער
צום פערקויף דערזעלבען, געגען פראווי-
זאנען, אויפגענאמען, אונד ווירד ביים
אפפערט אויך דא אויפגאבע פאן
רעפערענצען געבעטען.

רשימה

מבית מסחר הספרים שלי המכילה
3000 ספרים שונים בכל המצועות.
אשלה לכל דורש הנם איז כסה
בהוקרה. דניאל שטערנפלד.
DANIEL STERNFELD
jüd. Buchhandlung Sereth. (Buk)

יירוועלען גיעדערלאגע.

גיי געגרינדעט, גרעסטער אויסוואהל
פאן בירלאנטען, אהרגעהאנגע, רינגען
א. וו. קולאנטעסע בעהאנדלונג,
רעל, צו ביליגען פרייזען.
BRÜDER RAPPAPORT KRAKAU
Dietelsgasse 51 II.

M. Gutwirth, Krakau
MOSTOWA 3.

liefert Knochenmehl und
Thomasmehl in jeder
Gehaltslage zu sehr billigen
Preisen. AUSSER KARTELL.

כשר גענוע-פעטט לפסח
ראהעס הויטען עט פלוסטער אונד גע-
קאכטעס שמאלץ, ליעפערע מעגליך
פרישעס

Juda Zins in Husiatyn (Galizien)
פרייזע, הכשרים ותעודות מהרכנים הגאונים
מפרעמיסלא וסטרי שליס"א ומחאנאן
מברעזאן וצ"ל זענדע אויף פערלאנגען.

Erstes und Grösstes
Gramophonhaus
JOSEF WECHSLER
Engros & Endetail
Lemberg, Sykstuska 2. Krakau, Grodzka 71.

גענעראלערטרעטער דער גראמאפאן אקציען - געזעלשאפט
מיט סארקע. שרייבענדער ענגליש
גרעסטעס לאגער פאלינישער, דייטשער, העברעאישער אונד
יידישער פלאטען מיט סארקע. ענגליש
20.000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער
שטעטס אב לאגער
רעפערטאטורטילע אונד וועקשטעטעס אפ ארטע. בעסטע אוסבויע-
בעדינגונגען. — פרייזקאמאלאגע גראמאפאן אונד פראקא.

לעסבערג, טעלעפאן 2033/II
קראקא, טעלעפאן 461

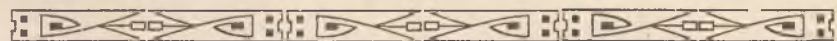
כשרה זערכווארען-פארבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gołuchowskipl. 2.

ליעפערט אלע סארטען זערכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איז
לויט דען מאדערנסטען בעהעלפען איינגעריכטעט, ווי עלעקטרישע קראכס א. וו.

אונד ערצייגט נור פרימא-ווארע

בהכשר הרה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

לעמבערג מאנאט
ציעהונג אונטוועדערופליך 21 דעצעמבער 1911
אינהייט-וואהלמעטיגקייטס-לאטעריע
ביראח: וויען, I. וואלצילע 24
1. הויפטטרעפער K. 30.000 ווערט.
אויך אין בארעם אכלעזבאר.
לאז! קראנע.
ערהעלטליך אין אללען וועקסעלשטובען, טראפיקען, לאטטא-
קאלעקטורען אונד אין לאטטעריע-ביראח.

Newyorker Germania Lebensversicherungsgesellschaft.

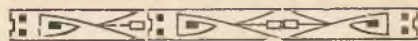
Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686.228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 176,528.370.—
Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 30,747.986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.— } 13,934.003.—
Reserve fr. früheren Jahren für Dividende 11,718.647.— }
Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:
1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres:
2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn
die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen,
in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reise um die ganze
Erdekugel unterliegen keine besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen in Kriegsfall die
zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Ver-
sicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über
die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien:

Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigsten Bedingungen gesucht.

Gesetzl. geschützt
Abteilung: Briefl. Unterricht.
Ausbildung zum tüchtigen
Korrespondenten,
Buchhalter
Rechnungsbeamten, Schönschreiber.
F. Simon Berlin W 15.
gerichtl. Bücherrevisor
Verlangen
Sie gratis Probelektion 13

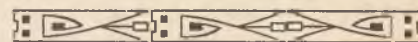
Wundervolles für Bruchleidende!

K. k. patentirtes 41588

Radical abhülffliches Bruchband,
kleine Dimension, geringstes Ge-
wicht, ohne Feder oder Metal,
schmerzlos, ohne Druck wirkend.

Anfragen mit retourporto an:

M. KANTOROWICZ, PODGÓRZE,
bei Krakau.

קמה מתפוחי אדמה של פסה
בהכשר גמור.

נעשה תחת השגחה פרטית של
הרב אבר"ק דקהל ארמאדאקסען שאר-
וואר לעשות "ווירשטלי" ולכל מיני אפיה
לחג הפסח אפילו ליחירי סגולה. שאינם
אובלים מזה שרויה בפסה. כל קונה קבל
כתב עדות הנקרא הכשר עם הקמה, וכתב
המלמד איך להכין מעשה האפיה.

הקטן

שלום צבי ביסס הלוי.

BISS SALAMON in Sárvár Ungarn
Eisenburger Komitat

ליהודים חרדים הנוסעים לווין.

עלעגאנט
רעסטוראנט
ערסטען ראנגעס
פערזעסליך כשר פערלעסליך
אונטער פערזעסליכער לייטונג דעם רע-
נאטערטען רעסטוראטערס יערה
פינכאס אים פראכטפאלען גייבוי
האמעל ניריור וויען II. קליינע
שפערלאססע 5. האכצייטען אונד באנ-
קעטס ווערען ביי ציוילפרייזען פון
אונד עלעגאנט אויסגעפירט. רעפערענצען
איבער כשרות צור געפ. פערפונג.

האמעל ורעסטוראציען כשר
לבע"ב יהודים של
שלום אהרן ראזענטאל
בלבוב, רחוב רזעניצקא 13
טעלעפאן 1314

להתנאות.

מחותנים הרוצים כהוג חג התונה בעיר
נבריה אין טוב מהעיר רישא (Rzeszów)
אשר במרכז גליציה ושם אין מקום מוכשר
מבית מלוני דמוכן מחדש והמשוכלל בכל
התקנים החיננים ובחדרים נהדרים מוארים
באור אלקטרי וכו' ארוחת דשנה ורעננה
ערבה לחך יהודים בשרים וכשרה אף
לאוכלי חולין על טהרת הקדש. משקים
מן המבחר מכלי המינים. להתנאות, למחולות,
לאספות ולדרשות הבינותי היכל גדול
192 מתר מרכעות ונכון הוא לכל המודיע
מראש, פנחס בערגער.

HOTEL BERGER, RZESZÓW.

Wyd.: S. M. Laser

Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser.
Drukiem M. Lenkowieza w Krakowie.
Bożego Ciała 22.